וועטער:
קלאר און וואַרים

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910 PUBLISHED DAILY

דאָס אידישע וואָרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבליירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

אויפגאנג — 5.32.
אונטערגאנג — 7.41.

Vol. 21, No. 189. Winnipeg, Wed. Aug. 19, 1931.

Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאָג חוץ שבת און זונטאָג

מיטוואך ו׳ אלול, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

ראָבערטסאָן צייכנט אָן פלענער פון פעדעראלער רעגירונג בנוגע הילף פאר ארבעטסלאָזע

„אַרדער אין קאונסיל״ גיט ארבעטס מיניסטער ספּעציעלע מאכט צו האנדלען. — צייכנט אָן א רייע פּראָיעקטען פון געזעלשאפטלאכע ארבעטן. — 8 שעה־ריקער ארבעטס טאָג און יושר־ריקע שכירות גאראנטירט

אטאווא, אונט. 19. — אן „אַרדער אין קאונסיל״ פארעפנטלאכט דא נעכטן צייכנט אן די אלגעמיינע רעגירונג די מיטלען וואס די רעגירונג וועט אנגעמען בנוגע דער ארבעטסלאָזיקייט. אן גיט ספּעציעלע מאכט צום ארבעטס מיניסטער צו האנדלען אין׳ם דורכפיר פון די פלענער.

אין א דערקלערונג וואס דער ארבעטס מיניסטער סענאטאר ראבערטסאן האט אריינגעגעבן, זאגט ער, אז אלע פאר־לאמענט דעפּאַרטאמענטן זיינען געבעטן גע־וואָרן אנצוזייען אויף די פערעראלע רעגירונגס ארבעטן, וואס זיינען, אין זיי־ערע מיינונגען, אכנליכקסטן פאר זיי־רע באטרעפנדיקע באצירקן.

אין מערב קאנאדע, באזונדערס וואו די פארמערס האבן געליטן פון דער אומגעריעלטיגקייט, וועט דיריעקטע שטיצע מוזן פארטיילט ווערן, און די פערע־ראלע רעגירונג וועט בייטראגן איר חלק פאר דעם.

אזוי ווי ביי א סך ארבעטסלאָזע האָ־בען זיך אויסגעטראָגן די קליידער, וועלן דעם ווינטער אנגענומען ווערן ספּעציעלע מיטלען צו באזאָרגן די נויטבארעדערטיקע מיט קליידונג, און ארגאניזאציעס ווי דער רויטער קרייץ און אנדערע, וועלן געבעטן ווערן מיט־צואוויריקן.

די איינגעגאנגען וועלן אויפגעפאַרערט ווערן דורכצופירן געוויסע ארבעטן, און פריוואטע פּערזאָנען און פירמס, וואס פלאנגיזען נעבייאדעס, וועלן באוועגט ווערן דורכצופירן זיי אינצט, ווען קרעד־היט זיינען לייכט אין מאָבעריאל כדי לוין.

סענאטאר גידעאן ראבערטסאן
ארבעטס מיניסטער

פיר אומגעקומען אין עראָפּלאן אומגליק אין אנטעריאָ

פארט פרענסעס, אנט., אונט. 19. — פיר מענשן זיינען געטויטן געוואָרן און דריי עראָפּלאנען פארניכטעט געוואָרן אין אן אומגליק וואס האט געטראָפן לויפט אפּטיילונג, וואס האבן זיינען אויף דער ריזיי לייק אין דעם געפונדן.

די פיר האבן פארלאָרן דיערע לעבנס זוזבדיק זיישען א חבר וואס איז ארויס־געפלוגן אין שטורעם לעצטן מאנטאג אונ אין בים געקומען צו־ווייער. זייער עראָפּלאן איז אראָפּגעפאלן אין וואסער, און זיי האבן זיך דערטרונקען.

—(::)—

„יונדאס״ גלייכן זיך צוריק אויס מיט ז׳. מ. ה. א.

אין דער אנווענדונגס פון אינבער אנ־דערהאלבן טויזנט מענשן, איז אין וועסטלי פארק לעצטן אונטן געשפּילט געוואָרן די צווייטע ניים פון דער טעשפּיפּען ביסבאל סעריע. די „יונד־דאס״ האבן געוואונען די ניים מיט 8 צו 2, אויסגלייכנדיק זיך אזוי צוריק מיט די י. מ. ה. א.

די דריטע ניים וואס וועט געשפּילט ווערן צווישן זיי וועט זיין איצט די אטשעיזנדיקע.

אידישע לאגע אין מזרח אייראָפּע פארצווייפלט, זאגט דזשאינט שליח

ניו־יארק, אונט. 19 (איטא). — די אידישע לאגע אין מזרח אייראָפּע, באַ־זונדערס אין פולן און אין רומעניע, איז „אומבאשרייבלאך שלעכט״, האט באריכטעט דזשאזעף היימאן, צוריק קערנדיק זיך פון א זעקס־וואָכנדיק באזוך אין אייראָפּע.

מר. היימאן איז דער סעקרעטאר פון דער אמעריקאנער דזשאינט דיסטריביר־שאן אמריקע און פון דער אמעריקאנער אפּטיילונג פון דער אידישער אגענטור, פאר דעם פארשטייער פון דער „אר־טא״ האט מר. היימאן דעריציילט, אז די אידישע באפעלקערונג אין מזרח־אייראָפּע האט פארלאָרן דעם מוט און פלעגט זיך שטארק דערשלאגן אין פאָל־באזוך אין אייראָפּע.

ריגע, אונט. 19 (איטא). — די טראַ־נישע לאגע פון׳ם לאטווישן אידנטום ווערט נעשילדערט אין א פאראוויילטן רוף צו דער דזשאינט דיסטריביוטשא קאמיטע, בעטנדיק באלדיקע הילף דורך די אידישע קרעדיט קאָפּעראטיוון.

דער אפּיל צייגט אָן, אז הונדערטער אידישע פירמעס וועגן האבן געטאן גע־שעפטן פאר איבער 20 יאר שליסן זיך איצט, ווייל זיי קאנען ניט עקזיסטירן אָן קיין קרעדיטן, צוליב דעם עקאָנאָ־מישן קריזיס.

—(::)—

קאנאדע נעמט אריין מער פון טורעסטן, ווי קאנאדער טו־ריסטן גיבן אויס אין אויסלאנד

אטאווא, אונט. 19. — קאנאדע האט געהאט א גינסטיקן באלאנס פון 166 מיליאן דאלאר אינ׳ם טורעסטן טרייד אין 1930. דאס הייסט אז קאנאדע האט אריינגענומען דעם יאר מיט 166 מי־ליאן דאלאר מעה פון טורעסטן פון די שטאטן, ענגלאנד אז א. וו., איידער קאנאדער טורעסטן האבן אויסגעגעבן אין אויסלאנד. פאר׳ן יאר 1929 איז רעשולטאט אויף אן אפענעם אדער א פארטאסקירטן אופן, אין יאר׳דיקן באלאנס געווען 188 מיליאן דאלאר.

דאָלזמאן פאָדערט פון עסטרייכער געריכט צו געבן אים נייעם פּראָצעס

לאטווישער אידישער סטודענט וואס איז געווען פאראור־טיילט פאר פאטער־מארד אין אנטיסעמיטישן געריכט אין אינסברוק און איז באגנאדיקט געוואָרן, זאָגט אז ער האט נייע פאקטן צו באווייזן זיין אומשולד

(ספּעציעלע טעלעגראמע צו „דאס אידישע וואָרט״ פון „איטא״)

וויין, אונט. 19 (איטא). — פילוס דאלזמאן, איז אנגעקלאגט געווארן אין אראפּשטויסן זיין פאטער איג׳ם אפּ־גרונט און. כאטש קענן זיינען פאקטיש ניט געווען קיין באווייזן, האט דער אינסבארוקער געריכט אים געפונען שול־דיק און פאראורטיילט אים צו 10 יאר טורמע.

דער אורטייל איז אפּעלירט געווארן, אבער ביי א צווייטן פּראָצעס איז ער ווידער געפונען געווארן שולדיק און האט געקראָגן א קלענערע שטראָף, 4 יאר טורמע. צוליב דעם טומל וואס האט זיך אויפגעהויבן ארום דעם עניין, האט זיך אסטרייכער רעגירונג אים בא־גנאדיקט פאראיינן ארום ראש־השנה, מיט׳ן תנאי אז זאל׳ן פאר׳לאָזן דאס לאנד. איצט שטודירט ער אין פאריז.

דער עסטרייכער געריכט באטראכט איצט דאלזמאנס בקשה און וועט באַ־שליסן ארום אנהויב סעפּטעמבער, צי א נייער פּראָצעס זאל אים געשיינקט ווערן. די „נאצי״ פּרעסע פירט אָן אַ העצערישע אינטאציע קעגן „באלעס־טיקן די יוסטיץ אדמיניסטראציע דורך א באגנאדיקטן אויסלענדישן אידישן פארברעכער״. דאלזמאן האט אבער צי׳ א זיין זייט אינפארמירט דעם בערעכט, אז, ערשטנס, האט ער קיינמאל ניט גע־בעטן קיין באגנאדיקונג און האט ניט אונטער־שריבן די עפּטיציע, און, צווייטנס, ווייל ער נים טראָגן אויף זיך זיין נאגנאן לעבן דיקלאגע פון פאטער־מארד.

—(::)—

בריטישע מיניסטאָרן גרייט מיט פלענער קעגן קריזיס

לאנדאן, אונט. 19. — נאך טעג פון באראטונגען, האבן „די גרויסע פינף״ פון׳ם בריטישן קאבינעט צוגעגרייט א פּלאן ווי צו באלאנסירן דעם בודזשעט אין אינסטיטיוט דעם דראָעטיקן דעפּע־ציט פון 600 מיליאן דאלאר. די פּלע־נער ווערן חיינטן פארגעלייגט פאר׳ן קאבינעט קאבינעט, און, אויב דער חיינטס זיי גוט, וועלן זיי דאנערשטאג פארגע־לייגט ווערן פאר דער גוטהייסיגער פון דיק און פאראורטיילט אים צו 10 יאר טורמע.

אין א דערקלערונג וואס דער ארבעט מיניסטער סענאטאר ראבערטסאן האט אריינגעגעבן, זאגט ער, אז אלע פאר־לאמענט דעפּאַרטאמענטן זיינען געבעטן גע־ווארן אנצוזייען אויף די פערעראלע רעגירונגס ארבעטן, וואס זיינען, אין זיי־ערע מיינונגען, אכנליכקסטן פאר זיי־רע באטרעפנדיקע באצירקן.

אויסער דיין רעגירונגס ארבעטן, ווי רעגירונגס געביידעס, ווערן אז א. וו., וועט די פעדעראלע רעגירונג העלפן די פּראָווינצן אין זייערע ארבעטן, ווי, לכשל, אין דזורכפירן אן אויפהאלטן דעם טראנס־קאנאדער וועג. די רעגי־רונג, זאגט דער מיניסטער, וועט פאר דעם צוועק בייטראגן 50 פּראָצענט פון די קאסטן. די רעגירונג וועט אויך העלפן אין׳ם דורכפיר פון ריין פּראָ־ווינציעלע וועגן.

די רעגירונג וועט אויך שטיצן לאָקאַ־לע מוניציפּאלע ארבעטן, וועלכע דאַרפן אונטערגענומען ווערן מיט דער הילף פון די פּראָווינציעלע רעגירונגען.

אין אלע ארבעטן אנגעגעבן מיט דער הילף פון דער פעדעראלער רעגי־רונג וועט זיין איינגעשטעלט אן 8 שעה־ריקער ארבעטס טאָג, אויסער אין ספּעציעלע פאלן, און יושר־ריקע שכיר־לוין.

אויסער לאנד אין מזרח אייראָפּע פארצווייפלט, זאגט דזשאינט שליח

שאן קאמיטע און פון דער אמעריקאנער אפּטיילונג פון דער אידישער אגענטור, פאר דעם פארשטייער פון דער „אר־טא״ האט מר. היימאן דערציילט, אז די אידישע באפעלקערונג אין מזרח־אייראָפּע האט פארלאָרן דעם מוט און פלעגט זיך שטארק דערשלאגן אין פאל־באזוך אין אייראָפּע.

מר. היימאן איז דער סעקרעטאר פון דער אמעריקאנער דזשאינט דיסטריביר־שאן פון דער אמעריקאנער אגענטור אין מזרח־אייראָפּע. דער אידישער באפעלקערונג אין מזרח־אייראָפּע האט פארלאָרן דעם מוט און פלעגט זיך שטארק דערשלאגן אין פאל־באזוך אין אייראָפּע.

סואלד גלויבט אז אמעריקאנער ציוניסטן וועלן שטיצן נייע ציוני־סטישע עקזעקוטיווע

אטאווא, אונט. 19 (איטא). — צור ריקקערנדיק זיך פון אייראָפּע, האט ראַ־בבינער דאווס ווארנער אונט. מאָנטאג אין אינטערוויו מיט דער „איטא״, אז ער איז זיכער, אז וועט א קאנווענ־שאן פון דער אמעריקאנער ציוניסטן שער ארגאניזאציע זאל באלד פארנומען ווערן, וואלט זי געשטיצט די איצטיקע אדמיניסטראציע, ווי אויך די נייע ציו־ניסטישע עקזעקוטיווע.

מארגן מיטינג פון וואלינער

א פּראָטעסטמיטינג פון וואלינער לאנדס־מאנשאפט קומט פאר מארגן (דאָנער־שטאג), 8.30 אווגס, אין צימער 10, אין ת״ת.

—(::)—

קאָמוניסטן ארעסטירט אין וואנקאָווער אפּגעשיקט קיין טאָראָנטאָ

וואנקאָווער, ב. ק., אונט. 19. — מאלקאלם בריוס, רעדאקטאר פון דער קאמוניסטישער צייטונג „וואָרקער״, און סעמועל קאהען, אדער קאר, וועל־כער זאל זיין א קאמוניסטישער ארגא־ניזאטאר, זיינען לעצטן אונטן אפּגע־שיקט געווארן קיין טאָראָנטאָ אונטער ארעסט, אין באגלייטונג פון אן אנטע־דיער פאליציסט וואס איז געקומען נאך זיי.

בריוס און קאהען זיינען ארעסטירט געווארן אין וואנקאָווער אונט. 12טן, אויף דעם פארלאנג פון דער אנטעריער פאליציי.

—(::)—

ארבעטסלאָזער קאָן ניט באַ־צאָלן שטראָף, גייט ער זיצן!

דערפאר וואס ארטור דוש. דזשאנ־סאָן איז שוין ארבעטסלאָז עלף חד־שים, און ער האט ניט געהאט ביי זיך קיין דאלאר צו באצאָלן שטראָף וואס מאגיסטראט ה. ר. וועלספארד האט אויף אים ארויפגעלייגט ארום דעם עניין, האט זיך אסטרייכער רעגירונג נעכטן אין פּראָווינציעלן פאליציי געריכט, איז ער אפּגעפירט געווארן אין טור־מע וואו ער וועט דאַרף אפּזיצן דריי טעג.

דזשאנסאָן וועלכער וואוינט אין 549 מאטעסאָן עוועניו, האט געקראָ־גען די דאָזיקע שטראָף דערפאר וואס ער האט אפּגעפיערט א שאָס פון זיין ביקס אין דער מוניציפּאליטעט פון וועסט קילדאָנען, דערשיסנדיק א פּוי־געל, וועלכע האט געשעדיקט זיין גאר־טען, נאכדעם ווי ער האט זי עטלא־כע מאָל פארטריבן פון גארטן. ער האט דערציילט אין געריכט, אז ער איז א פארהייראטער מאן מיט א פאַ־מיליע און אז ער איז שוין פאר א געוויסער צייט אויפן צעטל פון רעליף פאר ארבעטסלאָזע.

—(::)—

„יונגע פרוי געשטאָרבן פון טיפוס

פעני וויינס, פון באיל עוועניו, עלמ־וואוד, איז געשטאָרבן לעצטן שבת פון טיפוס קראנקהייט, אין עלטער פון 34 יאר. זי האט איבערגעלאָזט צוויי זין, 10 און 12 יאר אלט ווי אויך צוויי ברידער: מענדל דייטאנד אין ווינניפּעג און אשר דייטאנד, אין לאס אנדזשעלעס, קאליפאָרניע, ווי אויך אנדערע נאענטע קרובים.

די ליוה איז פארגעקומען וזונטאג ביינטאג. א גרויסער עולם האט זי באגלייטן צו איר אייביקן רו. זי איז באערדיקט געווארן אויפן שערי צדק בית עלמין.

פּראָפעסאָר גידעאָן ראָבערטסאָן ארבעטס מיניסטער

פיר אומגעקומען אין עראָפּלאָן אומגליק אין אנטעריאָ

בריטישע מיניסטאָרן גרייט מיט פלענער קעגן קריזיס

„יונדאס״ גלייכן זיך צוריק אויס מיט ז׳. מ. ה. א.

אידישע לאגע אין מזרח אייראָפּע פארצווייפלט, זאגט דזשאינט שליח

סואלד גלויבט אז אמעריקאנער ציוניסטן וועלן שטיצן נייע ציוני־סטישע עקזעקוטיווע

מארגן מיטינג פון וואלינער

קאָמוניסטן ארעסטירט אין וואנקאָווער אפּגעשיקט קיין טאָראָנטאָ

ארבעטסלאָזער קאָן ניט באַ־צאָלן שטראָף, גייט ער זיצן!

קאנאדע נעמט אריין מער פון טורעסטן, ווי קאנאדער טו־ריסטן גיבן אויס אין אויסלאנד

אָנג־אורחא

פון מארק

זאָל עס ברענען!

איינע פון די הויפּט אורזאכן פון׳ם איצטיקן וועלט קריזיס איז, ווי באַ־וואוסט, דאס וואס עס זיינען דא צו־פיל פּראָדוקטן אויף דער וועלט.

און אז ס׳איז דא צופיל זאכן, איז ניטא ווער עס זאָל זיי קויפן. — הערט מען אויף צו פּראָדוציר׳ן, ווערן ארבע־טער ארבעטסלאָז און עס ווערן נאך וויניקער קויפער.

איז דער סוף, אז וואס מער ברויט און קליידער ס׳איז דא, אלץ מער שטארבט מען פון הונגער און אלץ מער גייט מען ארום נאקעט.

אט אזא קוגל וועגן האבן מיר, און טוט אונז עפּעס!

קומט עס בטיקא אויס, אז אויב מען וויל אז מענשן זאָלן זיין זאכ׳ן אויס מרא־גען קלייד׳ער, זאָל מען ציר׳ן, — זאָל עס ברענען אויפ׳ן פייער!

(באמעריקונג: איך מיין ניט „בורא מאורי האש״ אויף א פארסטארבטער סטארקע, — דערפאר עצט מען נאך איצט אויך אין חר־בריא אריין, און מאקע זייער שטארק).

און אז ס׳וועט ברענען, וועט עס ווערן ווייניק, וועט עס ווערן טייער, וועלן מענשן פארדינען בעלט, וועט מען קויפן, פארקויפן, האנדלען און מסחר׳ן, און ס׳וועט ווערן לעבעדיק אין פריי־לאך.

* * *

נו, וואס טוט טאקע די בראזיליאַ־נער רעגירונג צו הויבן דעם פּרייז פון קאפע, וואס איז איר נאציאנאלער הויפּט־קרעדיט פון הכנסה? מען ברענט!

די בראזיליאנער רעגירונג האט באַ־שלאָסן צו לייגן איר קאפע קריזיס דורך פארברענען אויפ׳ן פייער אלע נידערעריקע סארטן קאפע אין לאנד.

וועט, הייסט עס, בלייבן ווייניקער קאפע, און בעסערע, וועט עס ווערן טייערער, און די בראזיליאנער קאפע פלאנצער און — וואס איז נאך ווייַ־טיקער — קאפע סוחרים, — וועלן מאכן א לעבן, וועט זיך דאס רעדל אזוי אנהויבן דרייען.

און די אמעריקאנער פארם ביורא רעפּאָרטיר׳ט איצט אויך צו פארברע־נען א רדיטל פון׳ם נאנצן קאטאן שניט אין די פאראייניקטע שטאטן, כדי צו פארבעסערן אויף דעם וועלט־אופן דעם קאטאן מארק.

אויף דעם זעלבן אופן וואלט מען זיך שוין נעדארפט דערלאכזן צו פאר־ברענען דעם 200 מיליאן בושעלדיקן ווייץ זאאפט אין די שטאטן און דעם 150 מיליאָניקן אין קאנאדע, — וועלכע וועלן דריקן דעם ווייץ־מארק צום גרונט, אזוי לאנג ווי זיי ווערן ליגן אין די עעלוואטאָרן, ווי א שטענדיקע דראָ־אונג צו פארסייען דעם מארק.

דאס וואס דאס וואלט געראפט קאפסטן עטלאכע הונדערט מיליאן דאָ־לאר, איז קיין באטראַכט ניט. עס לוינט זיך צו באצאָלן א סך טעד, אויף פּטור צו ווערן פון׳ם נאכריש קריזיס.

* * *

אויב איר ווילט, האבן מיר דא אנ־מעקס אין א קריין פון וועלט באזאָר־גער אויסגעארבעט אזא סאדט פאקן: מען זאָל די רוסישע פּועריס צוויי חדשים נאָכאנאנד פארשענען צו דער לאנד מיט ווייסע, פרישע גוייאענע בוקקע.

איך קאָן אייך גאראנטיר׳ן, אז עס פון׳ם פון די צוויי חדשים וועט ניט בלייבן קיין אין ווייץ־קערנדל. אויף דער וועלט. עס וועט ווערן א גרויסער הונגער, אז אמת׳ער, און פריישן וועלן זיך אויפהויבן היכל־חדיך אין די פאר־כערס קרעדיטארן וועלן נתעשר ווערן, ברייטנגענדיק פּראָספּעריטעט פאר אלע־מען.

איך גערייטיק, אין מיינע יאָרן, איז א רוסישן סאלדאטס פּאָרציע געווען 3 פונט טרוקענע, ניט אויסגעבאקענע קאָרענע ברויט, וואס זאָל אויסגעזעען ווי לייס און געהאט א טעם פון צינ׳ר.

דער סאלדאט פלעגט עס אויפעסן, פלעגט זיין ביי געלט, פלעגט ער דער־צו נאך קאנען א נאש טאָן א פאר פונ׳ט טיקראך ווייסע „סיסמע״ ווייצענע חכה וואס מען פלעגט דארפן קויפן פאר איינגעבן געלט.

און ס׳איז כמעט ניטא דער שיעור, וואס א רוסישער פּויער קאָן אויס׳אכלן פרישע, ווייסע ברויט. און ווי די רוס־סישע פּויערס האבן זיך ניט אָפּגע־וויינט פון עסן פאר די לעצטע יאָרן, וועט זיי נאך זיכער צוויי חדשים זיין גענוג צו ספּאראווען זיך מיט אלע ווייץ־ווייַ־טיקן פון דער וועלט.

אנב קאָן דערפון ארויסקומען נאך א ישעה: זאָלן די רוסישע פּויערס אנהויבן פארער ווייסע ברויט, און די סאָוועט רעגירונג וועט ניין געבראכן איינס און צוויי!

* * *

אז ניט, — זאָל מען יערן איינעם פון די 500 מיליאָן בינעווער געבן בלויז א מוסטער, א „סעמפּל״ פון דעם ווייַ־סען מעעשנס ברויט, — און אויס מיט די ווייץ זאאפט.

און אז די כינעזער זאָל זיך דערנאך פארגלוסטן צו ווערן ווייץ „קאסטאָ־מער״, — עס וועט קיין הענק ניט סטאיען צו זיינען ווייץ!

אבער וואס איז דא וואס צו רייד׳ן, — ווער וועט עס אויעקגעבן ווייץ אויפ׳ן זיסט צו באלשעוויקעס אדער כינעזער, אז ביי אונז אליין זיינען דא אזויפיל מענשן וואס האבן ניט קיין ברויט, און מען גיט זיי אויך ניט . . .

נו, איז זאָל עס ברענען, אבי׳ א סוף זאָל עס נעמען, און מענשן זאָלן שוין האבן וואס צו עסן . . .

אמעריקאנער פרויען כאפּעלקערונג וואקסט שנעלער ווי מענערשע

וואשינגטאן, אונט. 19. — אז די פרויען באפעלקערונג פון די פאראייי־ניקטע שטאטן וואקסט שנעלער ווי די מענערשע, ווערט דערווייז אינ׳ם באַ־ריכט פון דער צענזוס ביורא.

אין יאר 1920, צייגט דער באריכט, זיינען אין לאנד געווען 104 מענער צו יעדע 100 פרויען. איצט איז די פּראָפּאָרציע, לויט׳ן באריכט, 102.5 מענער צו הונדערט פרויען.

אפילו דער מענערשער שטאט נע־וואדא, וואו אין 1920 זיינען געווען 148 מענער צו יעדע הונדערט פרוי־ען, זיינען דא איצט בלויז 104.3 צו הונדערט פרויען.

אין די דיסטריקטן פון קאלומביא, וואו עס עגזיסט זיך די הויפּטשטאָד, האבן די פרויען די אויבערהאנד. דא צייגט די סטאטיסטיק בלויז 90.9 מענער צו יעדע הונדערט פרויען.

זייער שווערע שטראָפן אויסגע־טיילט צו די דריי אינגלאך וואס האָבן באַרויבט ראָיאל באַנק

קריגן צוזאמען 15 שטיין און 57 יאר געפענגניש פאר דער און אנדערער דויבערייען. — מוטער פון אינעם פון דיי אינגלאך איז אנטזונדיגט אין געריכט בעת אורטייל ווערט ארויסגעגעבן

זייער שווערע געפענגניש שטראָ־פען, צוזאמען מיט שמיץ, זיינען אויס־געטיילט געווארן צו די דריי יונגע בחורים רימ׳לאך, וואס האבן זיך מודה געווען אין באַרויבן די ראָיאל באנק אפּ־טיילונג אויף מאונטען און מעקגרע־ווען, און אין אייניקע אנדערע רויבע־ריין, — ווען זיי זיינען דערשיינען פאר ריכטער נאכ׳ל אין פאָליציי גע־ריכט נעכטן, אויסצוהערן זייער אור־טייל.

צוזאמען הבן זיי געקראָגן 57 יאר טורמע מיט 15 שמיץ, אויף פאלגנדיקן אופן:

דזשאן יאנג (אדער קאנלאן), 10 יאר און פינף שמיץ פאר דער רויבע־ריי אין באנק, און נאך צו פינף יאר פאר יעדער איינער פון אנדערע דריי רויבעריין.

סטענלי סקיילס, 9 יאר טורמע און פינף שמיץ פאר דער באנק רויבעריי, און צו פינף יאר פאר דער בריי־ער אין רויבעריי.

דזשאן סקאט, 8 יאר און פינף שמיץ פאר דער באנק רויבעריי, און צו פינף יאר פאר יעדער איינער פון צוויי אנ־דערע רויבעריין.

אלע אורטיילן וועלן לויפן גלייכצייי־טיק, אזוי אז יאנג, למשל, וועט דארפן באמת זיצן צען יאר, און ניט 25 יאר. די שמיץ וועלן זיי אויסגעטיילט ווערן א חודש נאכדעם ווי זיי וועלן אפּזיצן אין דער סטאטוס מאונטען גע־פענגניש.

דריי פון דיי אינגלאך איז געווען בלייך ווען דער ריכטער איז אריין, אבער זיי האבן זיך נעתאלטן רואיק די נאכצע צייט, אן האבן מוטיק אויס־גענומען זייערע אורטייל.

מרס. יאנג, פון שיקאגא, די מוטער פון׳ם אנפירער פון דער באנדע, איז געווען אין געריכט, און אירע ליפּ־ן האבן געצעטערט ווען זי האט געהערט דעם אורטייל. אין א פאר מינוט ארום איז זי אויסגעבראָכן אין א היסטעריש געשריי: „מיין אינגל, מיין אינגל, דאס איז גרויזאם!״ מען האט איר נעמוטיגט העלפן ארויסגיין פון צימער.

א יונג מיידל אין שווארצן וואס איז געזעסן הינטער מרס. יאנג וואס האט קאנטיק נעתאם א שייכות צו אייניגע פון די פאראורטיילטע, האט שטיל גע־וויינט.

די דריי פאראורטיילטע בחורים׳לאך זיינען גלייך אפּגעפירט געווארן אין הערינגלי טורמע אויף 30 טעג. אין אויב זיי וועלן פאר דער צייט ניט אפּלירן קעגן זייערע אורטייל, וועלן זיי דערנאך גלייך אפּגעשיקט ווערן אין סטאוטי מאונטען פענטענ־שערי.

דער עלטסטער פון די דאזיקע אינג־לאך איז קוים ארום 20 יאר אלט. די אינגלאך האבן אבער שוין צייט נעתאם אנצוזאמלען א חיבשן רע־קארד פון רויבעריי־ען פאר דער לעצ־טער צייט, — מיט זייער אן אומגליק־לאכן סוף.

פרעמיער בענעט וועט היינט דער־קלערן זיינע הילף מיטלען

קאלגאריי, אלבערטא, אונט. 18. — אום ערשטן מאל זיינט לעצטן יאנווארן איז פרעמיער בענעט אנגעקומען אין זיין היימשטאט לעצטן אונט און איז פריי־באגעגנט געווארן פון א דערקלערונג, — א דערקלערונג, וואס ווערט דערווארט איבער׳ן נאנצן לאנד מיט אויסגערוהיקט.

ביי דער קאנפערענץ וועלן זיין אנ־דערע פרעמיער בראונלי פון אלבער־טא, דיי מעיארס פון אלבערטער שטעט און א צאל וויכטיקע פארשטייער פון דער פּראָווינץ און די מוניציפּאליטע־טען.

דערפאר, און די קאנפערענץ האט צו־גאן מיט ארבעטסלאָזיקייט רעליף. דא, הערט דערווארטעט, וועט דער פּרע־מיער דערקלערן זיינע ארבעטסלאָז־קייט הילף פּלענער, — א דערקלערונג, וואס ווערט דערווארט איבער׳ן נאנצן לאנד מיט אויסגערוהיקט.

קובאנער רעגירונג כאפּט שווערע קלעף פון רעבעלן

האוואנא, קובא, אונט. 19. — די פע־דעראלע טרופּן האבן געלייגט שווערע פארלוסטן. אינשליכסיקע 180 געטע־טע, ווען די רעבעלן האבן זיי פּלוצלונג אטאקירט אין סאנטא קלארא פּראָווינץ

באריכטן פון פארשטארקונגען וואס די רעבעלן האבן צוגעקראָגן קומען אן פון אנדערע טייל פון לאנד. די שטי־מונג אין דער הויפּטשטאט איז זייער אן אנגעשטריינגטע, און מען וואַרט דאָ אויף „אנטשיידענדיקע פּאסירונגען״, כאטש די רעגירונג לוגיבט, אז פּאנגנ־דיק דעם פירער פון די רעבעלן, עקס־פּרעזידענט מענאקאל, האט זי געבראָכן דעם רוקן־ביין פון דער רעוואלוציע.

—(::)—

נאָך הונדערטער דער־טרונקען אין האנקאָו

האנקאו, כינע, אונט. 19. — עטלא־כע הונדערט מענשן זיינען דא היינט דערטרונקען געווארן, ווען די טשאיקאו שוץ וואנט וואס באשיצט די מערב׳די־קע פארשטעט קענן דעם טייך האט גע־פלאצט, און דאס וואסער האט פאר־פלייצט דעם דאזיקן אינדוסטריעלן טייל פון דער שטאט.

צוליב דעם כאאס וואס הערשט דארטן איז שווער צו באשטימען גענוי די צאל קרבנות.

—(::)—

יונגע פרוי געשטאָרבן פון טיפוס

פעני וויינס, פון באיל עוועניו, עלמ־וואוד, איז געשטאָרבן לעצטן שבת פון טיפוס קראנקהייט, אין עלטער פון 34 יאר. זי האט איבערגעלאָזט צוויי זין, 10 און 12 יאר אלט ווי אויך צוויי ברידער: מענדל דייטאנד אין ווינניפּעג און אשר דייטאנד, אין לאס אנדזשעלעס, קאליפאָרניע, ווי אויך אנדערע נאענטע קרובים.

די ליוה איז פארגעקומען ווען׳ן זיין אנ־דערע נאענטע קרובים.

אמעריקאנער אויסגע־טיילט צו די דריי אינגלאך וואס האָבן באַרויבט ראָיאל באַנק

אידישע לאגע אין מזרח אייראָפּע

אמעריקאנער פרויען

פרעמיער בענעט

נאָך הונדערטער דער־

אמעריקאנער

אידישע לאגע אין מזרח אייראָפּע

די פעס האט ביי זיך איבער אכט הונדערט ארבעטסלאָזע

אמעריקאנער

אידישע לאגע אין מזרח אייראָפּע

אמעריקאנער

אמעריקאנער

אמעריקאנער

אמעריקאנער

אמעריקאנער

אמעריקאנער

אמעריקאנער

אמעריקאנער

אמעריקאנער

אמעריקאנער

אמעריקאנער

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
דאָס אידישע וואָרט
Office and Place of Business: Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave., E.
Published daily except Saturday and Sunday.
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA.
Subscription: $6.00 per year.
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
WINNIPEG — MANITOBA

דער נייער קורס אינ'ם סאָוועטן-פאַרבאַנד

(פון אונזער ספּעצ. קאָרעספּאָנדענט)
י. ב. אלטער

סטאַלינס לעצטע רעדע איבער "דעם נייעם מצב און די נייע פּראָבלעמען פון דער עקאָנאָמישער אָרגאַניזאַציע" אין בלי ספק דאָס וויכטיקסטע געשעניש אינם עקוויסטענע פונם סאָוועטישן-פאַרבאַנד זייט דער באַרימטער "נעפּ" עפּאָכע. די "נייע עקאָנאָמישע פּאָליטיק" אין בשעתה אַנגענומען וואָרן געוואָרן דורך לענינ'ען גופא כדי אָפּצוהאַלטן דעם קאָמוניזם פונם אָפּגרונט, ביי וועלכן מ'האָט זיך דאָ־מאָלסט געפונען. דאָס זעלבע חזר'ט זיך איצט איבער: ניט די "בורזשואַזיע", פיינטלאַכע פּרעסע טייטלט דער רויף מיט די פינגער, נאָר דער אַלמעכטיקער, רוסישער דיקטאַטאָר אין זיך אין דעם מודה ומתודה. סטאַלין שעמט זיך ניט צו אַראָפּרייסן דעם שליינער און צו וויינן די אמת'ע צורה פונם סאָוועטישן ספּינקס. מיט אַ וואונדערבאַרער קאַלטבלוטיקייט ענטדעקט ער פאַר דער נאַנצער וועלט די שוואַכע זייטן און די פעלערן פון זיין אייגענער סיסטעם; מיט אַ רואיקייט פון פאַראַנטוואָרטלאַכן מנהיג מאַכט ער אַ סך־הכל פון דער ביז איצטיקער אַליינטרעכער אַרבעטער זאָל באַקומען דאָס זעלבע געלט פאַר זיין אַרבעט, ווי דער איינפאַכער, שוואַרצער בעל־מלאכה. וועט דער דער לעצטער פאַראַנגען דעם מינדסטן דראַנג צו אַרויפאַרבעטן זיך, צו פאַרנעמען אַ העכערע שטופע אין דער געזעלשאַפט, כל זמן פאַר דער וועט זיך געפינען אין די זעלבע מאַטעריאַלע בעדינגונגען, ווי דער גענייטער אויסגעאַרבעטער "ספּעץ" און מאַי־דך גיסא: אויב מען וועט אויף אויף וויטער פאַרגאַלאַסיקן די אינדיווידועלע, איינגעבוירענע פעאיקייטן פון דער איינצלנער פערזאָן אין גענעמען אַן אייניקע אינדוסטריעלע געביטן, דאַן דער דאָ־רעיל מען אַן אויפהויבן ביי דער אויפגעזעצלעכער אַרבעט אין אַ מעגלעכקייט פון 30 פּראָצענט אין אייניקע אינדוסטריעלע געביטן. אין די דערגרייכט נים מער ווי 6־10% אין דער קויל און אייזן אינדוסטריע; דער מאַנגל אין אָט די ציוויל לעצטע מאַטעריאַלן האָט בחכ־רח געמוזט אַריסרופן גרויסע שווער־קייטן אין דער אינדוסטריע, אין דער אַגראַריש־קאָאָפּעראַטיוו־באַוועגונג, אין דער פינאַנצן־פּאָליטיק, אין דער אַרבעט־לוין, אין דער פינאַנצן־פּאָליטיק, אין דער אַרבעט־לוין, אין דער אַרבעט־לוין, אין דער אַרבעט־לוין

דעם רב׳ס טאָכטער

א העכסט שפּאַנענדיקער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין מיטל־אַלטער

פון לעאָן וויעזענפעלד

(פאָרזעצונג)

— אָבער ווען וועט דאָס זיין ? — האָט דער פּרינץ מיט ביטערקייט אויס־גערופן. — ווען מעג איך האָפן אויף דעם בליק, דיך ווידער צו זעען און מיט דיר זיך דורצריידן איבער די אַלע זאַכן, וועלכע דריקן אַזוי שווער מיין האַרץ ?

—אַמבאַסטן מיין פּרינץ, וואָלט געווען, אַז מיר זאָלן ביי זיך אָפּמאַכן זיך קיינמאָל מער ניט צו זען — האָט חנה׳לע געענטפערט. — אָבער טאָמער מוזט איר מיך זעען, טאָמער וועט עפּעס אַן אינערער דראַנג אייך טרייבן צו מיר, דאַן —

— דאַן, וואָס ? — האָט דער פּרינץ אונטערלדיק אויסגערופן.

— דאַן קומט צווישן טאָג און נאַכט אין אונזער גאָרטן. דאָרטן פאַר־ברייטן איך געוויינלעך אין שיינע טעג, אין דער צייט ווען די זון האַלט ביים אונטערגיין. איך האָב ליב דעם בין־השמשות, און איך האָב באַזונ־דערס ליב דאַמאָלסט צו פאַרברייטענען אין גאָרטן. אין יענער צייט בין איך אויף מער אויפגעלייגט צו דיסקוטירן אַזעלכע פראַגן ווי אייערע . . .

— קאָן מען דיך דאָרטן געפינען יעדן טאָג ? — האָט דער פּרינץ, וועלכער איז אינגעווען זייער צו־פרידן פון איר עגוסטער, איר גע־פרעגט.

— כמעט יעדן טאָג — האָט חנה׳לע געענטפערט. — אָבער דערלויבט מיר, מיין פּרינץ, אייך נאָך אַמאָל צו בעטן, אַז איר זאָלט זעען אויסצו־מיידן דאָס נעטאָ אָן בעסער קיינמאָל מער ניט אַהער צו קומען.

— האָסטו דען מורא פאַר מיר, וואָס דו פאַדערסט פון מיר אַזוי שטאַרק, אַז איך זאָל דיר ניט מער זעען ?

— מורא ? פאַר אייך ? אָ, ניין ! — האָט חנה׳לע געענטפערט. — איך האָב בלויז מורא פאַר אונזער אונגלי־כער פריינדשאַפט. איך האָב מורא פאַר די פאָלגן . . . . מיין האַרץ זאָגט מיר, אַז דערפון וועט קומען ניט אַרויסקומען. און טאַקע דערפאַר וואָלט איך אייך געווען זייער דאַנק־באַר ווען איר זאָלט ניט מער אַהער קומען.

עמעריך האָט פון אירע רייד פאַר־שטאַנען, אַז טיף אין איר האַרצן ווינשט זי אים דוקא יאָ צו זעען, אָבער זי פירט אַ קאַמף מיט זיך אַליין, אַז האָט מורא פאַר זיין ליבע און נאָך מער פאַר איר אייגענער ליבע. איצט אָבער, מער ווי פריער, האָט ער גע־פילט, אַז עס וואָלט אים געווען אומ־מעגלאַך אָנצוהאַלטן זיין פאַרשפּרעכן, אַפילו ווען ער זאָל איר צוזאָגן, אַז ער וועט מער ניט קומען צו איר.. ער איז געווען איבערצייגט, אַז אַן איר וועט ער ניט מער קאָנען לעבן.

אין דער זעלבער צייט האָט ער אָבער אויף פאַרשמאַנען, אַז די פאַר־לענגהייט, אין וועלכער חנה׳לע גע־פינט זיך, אין מיט נאַרניט אַנדערש פון זיין אייגענער פאַרלענגהייט. די פּלוצלומדיקע גרויסע ליבע האָט זיי שוין פון דעם ערשטן אויגנבליק אָן ניט געבראַכט קיין גליק, און ווער ווייסט וואָס זי וועט זיי נאָך בריינגען אין דער צוקונפט.

— נוט, איך וועל טאָן ווי דו פאַר־לאַנגסט פון מיר — האָט ער איר נאָך אַ ווייל שווייגן געענטפערט — אָבער בלויז כדי איר צו באַראַטן. — איך וועל מיך מיט אַלע כחות אַנשטרענ־גען דיר ניט צו שטערן דיין רו און איך וועל דערביבער דיך אויסמיידן. טאָמער אָבער וועל איך ניט זיין שטאַרק גענוג דורכצופירן מיין באַ־שלוס, דאַן וועסטו מיר מוזן מוחל זיין, ווייל דאַן וועל איך מוזן קו־מען.

— איך דאַנק אייך, מיין פּרינץ, פון טיפן האַרצן — האָט חנה׳לע מיט ענטפערט. — איך דאַנק אייך און האָף, אַז איר וועט זיין שטאַרק גע־נוג צו פאַרמיידן דאָס אומגליק, וואָס היינגט איבער אונזערע קעפּ . . .

—איך וועל מיך באַמיען — האָט דער פּרינץ געענטפערט. — איצט, ניי שלאָפן. איך וועל דיר מער ניט שטערן.

ער האָט איר דאַן געהאָלפן צוריק פאַרשליסן די לאָרנס, און ווינשנדיק איר זיסע און אָנגענעמע חלומות, האָט ער אויף זיך פאַרוואָרפן דעם מאַנטל און די מאַסקע און אין ביסלאַכווײַן פאַרשוואונדן געוואָרן פון דער גע־טאָ.

חנה׳לע איז ווידער געבליבן אויף דער ראַנד פון איר בעט און זי איז ווידער פאַרזונקען געוואָרן אין שווע־רע נעדאַנקען. ווי לאַנג זי איז אַזוי געזעסן, האָט זי ניט געוואוסט. ווייל ווען זי האָט זי דאַוויפנעכאַפּט, איז שוין געווען מיטאַג צייט. איבער איר בעט איז געשטאַנען איר מוטער, וועל כע האָט איר געהייסן זיך אָנטאָן און זיך גרייטן צום טיש.

בעת חנה׳לע איז באַלד מיד גע־וואָרן און זי איז אַריינגעגאַנגען אין אַ שוועסטער שלאָף, ניט וויסנדיק אַליין ווען דאָס איז געשען, האָט עמעריך, נאָכדעם ווי ער האָט איר פאַרלאָזט, נאָר אַרומגעוואַנדערט עפּעלאַכע שעה און ער האָט זיך ניט געקאָנט אין ער־געץ געפינען קיין פּלאַץ.

— וואָס ווען זיין ? — האָט ער זיך אַליין געפרעגט. — וואָס וועט ער קאָנען טאָן כדי צו קאָנען זיין גליק־לאַך מיט דער מיידל, וועלכע האָט אַזאַ אויגן פאַר׳כישנ׳ס, אַז ער וועט מער אַז איר ניט קאָנען געפינען קיין רו ?

ער האָט אַלץ געוואָלט געפינען אַן ענטפער אויף זיינע פראַגן. אין זיין מוח האָבן זיך נעטראָגן פאַרשיידענע געדאַנקען און ער האָט פאַנטאַזירט איבערראַשן, וועלכע וואָלטן זיך קיינ־מאָל ניט געקאָנט דערפילן.

ביז צו דער צייט ווען ער האָט זיך באַקאַנט מיט חנה׳לען, איז זיין מו־טער, די פּרינצעסן, ביי אים געווען דאָס טייערסטע וואָס ער האָט פאַר־מאָנט אויף דער וועלט. ביז מיט עס־לאַכע שעה צוריק נאָך, וואָלט ער ניט געווען קיין אויגנבליק אַ טראַכט געטאָן, ווען עס וואָלט זיך געווען גע־פאָדערט פאַר איר מקריב צו זיין זיין איינענעם לעבן.

איצט אָבער האָבן זיך די געפילן ער האָט אין איר פּלוצלונג דערזען זיין נדעסטן שונא, די איינציקע, וואָס וועט אים שטיין אין וועג און וועט מיט אַלע אירע כחות אים שטערן אין זיין ליבע צו דער שיינער אידישער מיידל. און ער האָט דערפאַר איצט פיינט נעקראָגן זיין מוטער און ער האָט זי נעהאַסט.

— אָ, נאָט ! — האָט ער צו זיך אַליין גערעדט — פאַרוואָס האָסטו מיך ניט באַשאַפן פאַר קיין פראָסטן מענטש, וואָס איז פריי צו טאָן מיט זיך וואָס ער וויל — וואָס זיין האַרץ גלוסט ? פאַרוואָס האָסטו מיך גע־מאַכט פאַר אַ פּרינץ און דו האָלסט מיך אַליין געפאַנגען — אין דער זעל־בער צייט ווען דו האָסט מיך אויסגע־קליבן צו זיין דער הערשער איבער אַנ־דערע ? . . .

ווען ער האָט זיך צוריקגעקערט אין הויף, איז די פּרינצעסן נאָך אַלץ גע־ווען פאַרשלומערט אין איר שלאָף־צי־מער. אָבער די דינערשאַפט, סאַלדאַ־טן, באַאַמטע און אָפיצערן זיינען שוין געווען אויף זייערע פּאָסטן און זיי האָבן געטאָן זייערע אַרבעטן.

עמעריך איז אַריין אין הויף כמעט אומבאַמערקטערהייד, אַפילו דער סאַלדאַ־דאַט, וואָס האָט געהאַלטן וואַך ביי דעם גרויסן טויער, האָט ניט געוואוסט ווער ער איז. דער אייגעניער, וועל־כע האָט מאַנס באַלד דערקענט און איז אים אָנטקעגן געגאַנגען אין גע־וואָן — אַרגוס.

נאָך דעם קאַרנינוואַל אַוונט אין פאַר־לאָף איז אַרגוס ניט געגאַנגען שלאָפן ווי די אַנדערע. ער האָט געוואַרט אויף דעם פּרינץ, ווייל פון אַלע אין פאַר־לאָף, איז ער, אויסער גראַף האַטוואַ־ני, געווען דער אייניציקער, וואָס האָט געוואוסט וואָו דער פּרינץ געפינט זיך. ער האָט געוואָלט אים דאָס לאָזן ווי־סען, ער האָט געוואָלט אַז עמעריך זאָל זעען, אַז פאַר אַרגוסן איז ניט פאַ־ראַן קיין סוד. דערפאַר האָט ער גע־וואַרט — און ווען ער האָט דערזעען דעם פּרינץ, איז ער אים אָנטקעגן געגאַנגען מיט אַ שפּאַטשן שמייכל אויף זיינע ליפּן.

— אַ גוטער מאָרגן דיר, דורכלויכ־טיקער פּרינץ ! — האָט ער אויף זיין פאַלשן און פאַרשטעלטן אופן אויס־גערופן מיט געלעכטער. — פון וואָ־נען קומט אייער האַהייט אַזוי פרי ?

— דאָס דאַרף דיך אַמווייניקסטן אינטערעסירן — האָט דער פּרינץ, וועלכער האָט קיין זאַך ניט פאַרדעק־טיקט, נעענטפערט, און ער איז גלייך־גילטיק ווייטער געגאַנגען.

— אָבער אונזער דורכלויכטיקער פּרינצעסן — האָט אַרגוס אויף זיין אופן ווייטער גערעדט — גייט דאָס אַן זייער פיל, מיין פּרינץ. די פּרינ־צעסן האָט זיך די גאַנצע נאַכט גע־האַלטן אין איין פרעגן אויף דיר . . . זי איז אַפילו געווען זייער אומרואיק איבער דיין געהיימניסוולן פאַרשווינ־דען . . .

— זאָל דיר דאָס ניט אַרן, — האָט עמעריך געענטפערט מיט אַ וראיקן טאָן. — פאַר דער פּרינצעסן וועל איך זיך אַליין פאַרטיידיקן.

דער הויף־מאָר האָט דוקא געוואָלט געבן דעם פּרינץ אַ פאַרשטיין, אַז ער ווייסט וואָו ער איז געווען און פון וואַנען ער קומט אויצן. אָבער עמעריך, וועלכער איז נאָך אַלץ געווען פאַרטיפט אין זיינע געדאַנקען און ער האָט גע־טראַכט וועגן חנה׳לען, האָט מער ניט געהערט וואָס אַרגוס האָט גערעדט. ער האָט זיך אויף אים מער אינגאַנצן ניט אומגעקוקט און ער איז אַריין אין זיין פּאַלאַץ.

— כע, כע ! — האָט אַרגוס טייפ־לישי געלאַכט. — מיין גוטער, אייער־לער פּרינץ, איז פאַרליבט אין אַ שייר־נער אידישקע ! . . . וואָס פאַר אַ שטאָף פאַר אונטערהאַלט דאָס וועט זיין פאַר מיינע אַריסטאָקראַטישע פריינט ! . . . איך בין נאָר נייגעריק צו וויסן, וואָס זיין מוטער, די פאַר־דאַמטע קאַנאַליע, וועט זאָגן, ווען זי וועט זיך דערוויסן פון איר בן יחיד׳ס ליבע צו אַ אידישער מיידל ? . . .

אַרגוס הויבער געלעכטער האָט זיך אין דעם מאָמענט נעהערט איבער דעם גאַנצן הויף. ער האָט איצט געקראָגן זיין לאַנג באַגערטע געלעגנהייט זיך צו קאָנען באַיסל נוקס זיין אין דער פּרינצעסן, וועלכע ער האָט געהאַסט נאָך מער פון דעם פּרינץ, און ער האָט דערפאַר געהאַט גרויס הנאה פון דעם פּרינצעס ליבע צו חנה׳לען.

ער איז געווען אַ כיטרער, שלויער און ראַכן־זיכטיקער מענש. קוים האָט אים אימיצער נאָר איין מאָל אין לעבן מיט עפּעס באַליידיקט, אַזוי האָט ער דאָס קיינמאָל ניט געקאָנט פאַרגעסן און ער האָט יענעם קיינמאָל ניט מו־חל געווען. די פּרינצעסן און דער פּרינץ האָבן אים אַפילו קיינמאָל ניט גע־מאָכט אין אַפילו קיינמאָל ניט וויי געטאָן, אָבער ער האָט זיי פיינט געהאַט, ווייל זיי זיינען געווען זיינע הערשער, און ער וואָלט קיינמאָל ניט געווען דורכגעלאָזן קיין שום געלעגנ־הייט זיי צו מאַכן צו שאַנד און שפּאָט.

ווען עמעריך איז פאַרשוואונדן גע־וואָרן האָט ער אביסל באַדערערט, ווען ער האָט אים שוין באַלד ניט געזאָגט, אַז ער וויסט פון זיין סוד. אָבער שפּעטער האָט ער זיך פאַנאַנ־דערגעלאַכט. ער האָט געוואוסט, אַז ער וועט נאָך האָבן די געלעגנהייט דאָס צו טאָן.

האָבנדיק זיך אויסגעניכטערט פון דעם ערשטן איינהרוק נאָך זיין פּלוצ־לומדיקער באַקאַנטשאַפט מיט חנה׳לען, האָט עמעריך דעם צווייטן טאָג אָנגעפאַנגען איינצוזען, אַז זי איז ניט געווען אינגאַנצן אומגערעכט, ווען זי האָט זיך ביי אים געבעטן, ער זאָל ניט קומען מער צו איר און אַז ער זאָל זי איבערהויפּט אויסמיידן.

— זי איז גערעכט, גערעכט, — האָט ער געהאַלטן אין איין איבער־חזר׳ן. — דאָס קאָן ניט און וועט ניט פירן צו קיין צוועק, איך מוז זיך אָפּזאָגן פון איר און זי פאַרגעסן, פאַר־געסן, גלייך ווי זי וואָלט אינגאַנצן ניט עקזיסטירט פאַר מיר.

אָבער דער דאָזיקער באַשלוס האָט ניט לאַנג אָנגעהאַלטן. שוין אין די נעקסטע שטונדן האָט ער ווידער פאַר־נעמען אַן אַלץ, וואָס עס האָט זיך אָפּ־געשפּילט אַרום אים. ער האָט פאַר־נאַכלעסיקט אַפילו זיינע מיליטערישע פליכטן, האָט אויסגעמידן די מענשן אין הויף, און ער האָט געטראַכט נאָר וועגן חנה׳לען.

אַזוי לאַנג ווי די זון האָט געשיינט, איז זיין באַשלוס ניט מער צו גיין אין דער אידישער געטאָ, געווען אַ פעלן עפּעסער. קוים אָבער איז צו־געפאַלן די טונטלקייט, האָט עס אים, ווי מיט אַ מאַגנעט, אָנגעפאַנגען צו ציען אַהין, — ווי זי געפינט זיך.

(ווייטערעס קומט)

1 טאָג

ד. פּ. פאַרטנאַי
מענעדזשער

געדיינקט ! אַז מיר קאָנען אייך געבן באַדיענונג אויב איר פאַר־לאַנגט, אין אַלע אייערע — דריי קלייניגנ אָדער פאַרבן

PERTH DYE WORKS LTD. 37 266

עדמאָנטאָן עדמאָנטאָן

עדמאָנטאָנער נאָטיצן

מר. און מרס. דוש. שמעלניצקי האָבן מיטוואָך און דאָנערשטאָג אַוונט דורכ־געפירט פאַרטיס לכבוד מרס. י. ענגעל, פון קאַלגאַרי, וועלכע איז געווען צו נאַסט אין עדמאָנטאָן.

* * *

מר. דייוויד קעסנק, אַרטור בעל און באַב שאַפּירא, אַלע פון קאַלגאַרי, זיי־נען געווען צו נאַסט אין עדמאָנטאָן, אַריינפאַרנדיק פון סולוויוואַן רעיק, וואו זיי האָבן פאַרבראַכט עטלעכע וואָכן.

* * *

מיס מייזי פענער, פון ווינניפּעג איז געווען דער נאַסט פון מר. און מרס. ל. פעקאַרסקי. פון דאַנען איז זי אָפּגע־פאָרן קיין דאַמאָנט פון וואַנען זי וועט מיט איר פאַמיליע אָפּפאָרן קיין בענע.

* * *

דער שטודיר קריין פון דער יאַנג דזשוידעא האָט אָפּגעהאַלטן אַ פאַרזאַמ־לונג דאָנערשטאָג אַוונט אין דער היים פון מיס טוטס מאַקאַוויטש. מר. דוש. האַדרין איז געווען פאָרזיצער.

* * *

מיס לילי ניוהוז האָט זונטאָג אַוונט געגעבן אַ פאַרטי לכבוד מיס ראַ ברי־קער, פון קאַלגאַרי, פריער פון עדמאָנ־טאָן. דער אַוונט איז פאַרבראַכט גע־וואָרן אין טענע אין „ניימס". מיס ען בערנשטיין אין מר. סעם קאַהאַן, פון ווינניפּעג, האָבן געוואוינט די פריין פאַר דעם אַוונט.

* * *

מיס ען גאָפּסקי האָט געגעבן אַ „בריידזש" פאַר אַ צאָל פריינט. מיס ען וואַסערמאַן און גאַלדי הילער האָבן געוואוינט די פריין.

* * *

מר. דייוויד גריסאַרדאָ, פון קאַלגאַרי, איז געווען צו נאַסט אין עדמאָנטאָן.

* * *

מר. און מרס. ב. קאַהאַן און פאַמי־ליע זיינען צוריק געקומען פון בענף וואו זיי האָבן פאַרבראַכט אַ וואָך צייט.

* * *

מר. ה. באַלצאַן איז צוריקגעקומען פון פאַסקאַטון וואו ער איז געווען דער נאַסט פון זיין ברודער און שוועגער דר. און מרס. מ. באַלצאַן.

* * *

מיס ראַוז בריקער, פון קאַלגאַרי, איז צו נאַסט אין עדמאָנטאָן ביי מיס ען סלוצקער און רובי סינגלער.

* * *

מיס מיני ווערשאָף האָט געגעבן אַ פאַרטי לכבוד מיס עמא גינזבורג, פון אַטאַוואַ.

* * *

מרס. פ. שווארץ אין אַר טאָכטער גלעדיס זיינען אָפּגעפאָרן קיין סאַס־קאַטון. זיי זיינען די געסט פון דער וואָגעל פאַמיליע.

* * *

מיס מיני ווערשאָף איז אָפּגעפאָרן קיין וואַנקאַווער וואו זי פאַרבריינגט אירע זומער וואַקאַציעס.

* * *

מיס אסתר וויינסאַן האָט דאָנערשטאָג אַוונט אַ פאַרטי לכבוד מיס ראַ ריס־קין זיינען צוריקגעקומען פון סעבאַ ביטש. וואו זיי האָבן פאַרבראַכט עט־לאַכע וואָכן.

יהודית.

DR. J. C. SHARP
דאָנטיסט
אָפיס שטונדן, 9 ביז 5
אָוונטן ביי אַפּאָינטמענטס
Office Ph 24718; House Ph 82246
Ste. 103 Pantages Theatre Bldg.
Cor. Jasper Ave. and 102nd St.
EDMONTON, ALTA.

DR. W. A. MORGAN
Dentist
דענטאַל פּליטס, "ברידזש וואָרק"
איבערן פאַנסיידזשעס טעאַטער
102 Brown Bldg. Edmonton, Alta.
Ph. 24 918—Res. 25 487

MORRIS BAKER
לאָו אָפיס
510 TEGLER BLDG. PHONE 27 888

Mrs. JAMES JONES
האַלסייל און ריטייל
קוואַליטי פיש פון לייקס און ים
מיר דעליווערן
CITY FISH MARKET
Phone 22 531 Edmonton

E. S. AGNEW
דראַגיסט און סאַיינטיסט
9546 Jasper Ave. Phone 22 432
EDMONTON, ALTA.

JACKSON BROS.
Jewelers, Diamond Merchants
מיר מאַכן אַ ספּעציאַליטעט פון די דיפּערס פון דיינגערס, און דזשעוועלרי, ספּעציעלע אויסמערקאַמקייט צו מעיל אָרדערס.
9962 JASPER AVE., EDMONTON

The Art League
EDMONTON
שנייידט אויס דעם דאָזיקן אַרטוואָרטייד־מענט — עס איז ווערט 20 פּראָצענט דיסקאַונט אונזער סטודיאָ.

NORWOOD SHEET METAL WORKS
9568-111 AVE. PHONE 72385
EDMONTON, ALTA.
ספּעציאַליזירן זיך אין וואַרמע לופט באַהייצונג
דזשענעראַל ריפּעירס
אַלצדינג אין שייט מעטאַל

איין א צייט אויס־געפּרובירט
פריי פון טראָבל
פאַרפריירונג
The Arctic Ice Co.
10001-97TH ST.
EDMONTON - ALBERTA
שפּאָרט מיט איין

PHOTOS
אין יעדער פאַסטע
אין אָפּגעשפּיגלט
דער ציבער און
פּערזענלאַכקייט
פון
דער פּערזאָן
Phone 25 444
פאַר אַן אָפּאָינטמענט
McDERMID STUDIOS Ltd.
10133 - 101st St. Edmonton, Alta.

מיר זיינען די אייניציעס אויסשליסלאַכע מאַנופעקטשורערס פון מאָנומענטן אין עדמאָנטאָן
איידער איר באַשליסט צו קויפן אַ מצבה פאַר אייערע ליבע און טייערע, קומט און זעט אונז, עס וועט זיך אייך באַצאָלן.
ALBERTA GRANITE MARBLE & STONE
10702-101st St. Phone 24 058
EDMONTON

W. H. JACKSON
פאַרטרעט די
ניו יאָרק לייף אינשוראַנס קאָמפּאַני.
פּערזענלאַכע באַדינונג
919 McLeod Bldg.
Phones:
Office 25 805; House 72 370

איר סייפט 50%
ווען איר שיקט אייער קליינינג צו די
דאָלער קליינערס
11217 JASPER AVE.
PHONE 23 513

B. A. MOIR
פּלאָמבינג, היטינג און גען פיטינג
אָפּשאַצונגען פריי
10530 97th Street Ph. 27 556
EDMONTON, ALTA.

לאָמבער און מילאַרבעט פּלייט גלאַז
סטאָר פיקסטשורס
צו
נידעריקסטע פריין
W. H. Clark & Co. Ltd.
109 ST. EDMONTON

CHAMPION'S PARCEL DELIVERY
T. M. CHAMPION, Mgr.
PHONES: 22 246—22 056
10121-101st St., Edmonton, Alta.
מיר לויפן אין שליחות.
מיר פירן רענצלאַך און מאָסטנס.
דעליווערן פּעקלאַך און מעסעדזשעס.
באַים און קאַרס צו אייער באַדינונג

לאָמבער — שינגלס — טירן — פענסטער
ליים — צעמענט
און אַלע בילדינג מאַטעריאַלן
צופרידנהייט גאַראַנטירט אָדער איר קריגט אייער געלט צוריק
ARMITAGE-McBAIN LUMBER CO. LTD.
Phone 25 236 Cor. Jasper Ave & 93rd St.

למען האמת...

(אַן ענטפער אויף ד. וויקער׳ס אַרטיקל "ווען איך בין אַ שרייבער")

טייערער פריינט וויקער !

„נאָט, איין נאָט ווייס" מיט וואָס פאַר אַ ווידערוויל איך נעם אויצן דיין צו אייך. פאַרדרייט ניט : כ׳בין דאָ ניט אַזוי אויסן דעם „אייך" ווי דעם „איצט", די אומשטענדן וועלכע פירן אונז צו־זיף און פאַר וועלכע איר זייט פולקאָם פאַראַנטוואָרטלאַך.

כ׳זיץ איצט און קלייב איבער אייערע באַשולדיקונגען : 1) חניפה („נע׳חנ׳פּה׳ט זיך צו אַיין פּערזאָן"), 2) פּעוו־פּראָסטיטוציע („וואָל מיין פּען זיין צניעה׳דיק"), 3) ניט־אויפריכטיקייט („ריינער רעוויזאָר, ריינער אמת"). שווערע באַשולדיקונגען ! ווידער און ווידער וועג איך זיי אויף מיין זכרון און פרעג : וואָס אין געשעען ? מיט וואָס האָב איך דאָס אַזוי באַליידיקט ? כ׳זאָמל צוזויף אַלע עריינערונגען וועגן אייער קאַלאָניע אידנבריידזש : אַט בין איך אָנגעקומען, אַט זיך באַנעגנט מיט אַ דאָס לאַנד אַ גאַנץ נעטאָ אויף מיר די רוסישע קר־לאָפּן (לאָזט דורך, פאַני דעדאַקטאָר), וועגן דעם, אַז ביי זיי אַרבעטן באַטראַ־קעם, וועגן דעם, אַז דאָס דאָרף האָט פאַר זיי מורא, — ווייל דאָ איז משי־פּחה, דאָ געלט געלייען, דאָ אַ וועקסע־לע נוטעגעזאַטץ, — אַז די דאַויטע אידן קאָנען אויסשאַפן עפּעס פון אקער פאַר ניט אָפּגעצאָלטע חובות, — דאָס אין דער אמת, דער ביטערער אמת...

מ׳האָט מיר דערציילט וועגן „דיק־טאַטאָרן" אין ביוראָקראַטן וועלכע זוכן צו קאָנצענטרירן אין זייערע הענט די מאַכט איבערן דאָרף...

וועגן דער פייערונג־קאָמיטע;

וועגן עפּעס אַ לייקאַסע ;

וועגן סקאַנדאַלן ביי קאָנצערטן און לעקציעס...

מ׳האָט מיר דערציילט און דערציילט און דערציילט ביי אייערע פאַרמער צו מערס, גערעדט מיט זיי, געזעסן אין זייערע הייזער, אומעטום האָט זיך גע־צויגן איין אין דער זעלבער שטימע, אומעטום געהערט וועגן אייערע רייס־רייען אין איין וואונש האָב איך דאָ געהאַט : צו דערגענטערן די צעקרינ־טע צדדים. כ׳האָב גע׳טענה׳ט אַז 42 נעפּסשאַסטנע אידישע פאַמיליעס טאָרן זיך ניט קרינגן, אַז די קרינערייס אַזוי בלויז אַ רעזולטאַט פון דעם וואָס איר לעבט 25 יאָר צוזאַמען אין זייט שוין מיר איינס פון צווייטן, אַז ס׳איז פּשוט ניט שיין אַ. אַ. וו., אַ. אַ. וו., צום סוף אָבער, ווען כ׳האָב זיך בעסער באַקאַנט, האָב איך דערזען, אַז דער אָפּגרונט איז אַ טיפער און אַן אייביקער; אַז צוויי דורות האָבן זיך באַגעגנט ביי אייך אין דאָרף, דורות מיט באַזונדערע דערציאונגען, בליקן אויף לעבן, באַ־גריפן, אַן אַט די דורות כדי אונטער־שיידן, האָב איך אָנגערופן אפריקאַנער אַן לאַנדאַער. ניט דער נאָמען האָט דאָ געשפּילט אַ ראָלע נאָר די צעטיי־לונג, — די וועלטלאַכע נעמען האָבן דאָ אַכסאָלוט ניט געזאָלט דערוויזן אייער וועלטלאַכקייט: (פאַר מיינעטוועגן וואָלט איר געקאָנט רופן זיך פעטשר טשער און יעהופּעצער), — אַן די ניר־יאָרקער, שיקאַגער, האָב איך אַפילו ניט געוואָלט באַמערקן, ווייל קיין באַזונדע־רען טיפּ האָבן זיי מיט זיך ניט געשאַ־פען.

אַן דאָן מיינע „זאָ געוואָנטע באַריס־טע אַרטיקלען"...

אַלזאָ, וואָס איז געשעען, פריינט ווי־קער ? וואָו איז די באַליידיקונג ?

ס׳איז פאַראַן איין זאַך אין וועלכער איך פיל זיך שולדיקער, מיין שולד איז אָבער ניט פאַר אייך, נאָר פאַר דיר לע־דער פון ד. א. וו.

יאָ, כ׳בין שולדיק פאַרן לעזער. כ׳האָב ניט דערציילט וועגן אייערע מיאוס׳קייטן. אָבער געטאָן האָב איך עס פאַר דער געזונטקייט פון אידי־בריידזש, זאָל די וועלט ניט וויסן... עט־לאַכע מאָל בין איך שוין גרייט געווען צו אָנהייבן שרייבן וועגן אייערע „רעכ־טע און לינקע" קאַמפּן, ווי איר רופט עס דאָרט, נאָר יעדעס מאָל אַ געפיל פון ווידערוויל פלעג מיך אָפּשטויסן פון דער טעמע. יאָ, כ׳האָב געוואָלט זעען אין אייך דאָס גרויסע סאַציאָ־נאַציאָנאַלע, געוואָלט אַז יעדערער זאָל עס זעען אין איר האָט צוריקגעבראַכט דאָס קליינלאַכע פון אייער לעבן. כ׳האָב געוואָלט, ווי איר אַליין עצה׳ט מיר „באַזינגען דעם אידישן פאַרמער, נאָר אים באַזינגען. מאַכן זיס זיין לעבן, לייכטער זאָל אים ווערן זיין שווערע זיין פאַר מיינע אַריסטאָקראַטישע פריינט ! . . . איך בין נאָר נייגעריק צו וויסן, וואָס זיין מוטער, די פאַר־דאַמטע קאַנאַליע, וועט זאָגן, ווען זי וועט זיך דערוויסן פון איר בן יחיד׳ס ליבע צו אַ אידישער מיידל ? . . .

אַרגוס הויבער געלעכטער האָט זיך אין דעם מאָמענט נעהערט איבער דעם גאַנצן הויף. ער האָט איצט געקראָגן זיין לאַנג באַגערטע געלעגנהייט זיך צו קאָנען באַיסל נוקס זיין אין דער פּרינצעסן, וועלכע ער האָט געהאַסט נאָך מער פון דעם פּרינץ, און ער האָט דערפאַר געהאַט גרויס הנאה פון דעם פּרינצעס ליבע צו חנה׳לען.

ער איז געווען אַ כיטרער, שלויער און ראַכן־זיכטיקער מענש. קוים האָט אים אימיצער נאָר איין מאָל אין לעבן מיט עפּעס באַליידיקט, אַזוי האָט ער דאָס קיינמאָל ניט געקאָנט פאַרגעסן און ער האָט יענעם קיינמאָל ניט מו־חל געווען. די פּרינצעסן און דער פּרינץ האָבן אים אַפילו קיינמאָל ניט וויי געטאָן, אָבער ער האָט זיי פיינט געהאַט, ווייל זיי זיינען געווען זיינע הערשער, און ער וואָלט קיינמאָל ניט געווען דורכגעלאָזן קיין שום געלעגנ־הייט זיי צו מאַכן צו שאַנד און שפּאָט.

ווען עמעריך איז פאַרשוואונדן גע־וואָרן האָט ער אביסל באַדערערט, ווען ער האָט אים שוין באַלד ניט געזאָגט, אַז ער וויסט פון זיין סוד. אָבער שפּעטער האָט ער זיך פאַנאַנ־דערגעלאַכט. ער האָט געוואוסט, אַז ער וועט נאָך האָבן די געלעגנהייט דאָס צו טאָן.

האָבנדיק זיך אויסגעניכטערט פון דעם ערשטן איינהרוק נאָך זיין פּלוצ־לומדיקער באַקאַנטשאַפט מיט חנה׳לען, האָט עמעריך דעם צווייטן טאָג אָנגעפאַנגען איינצוזען, אַז זי איז ניט געווען אינגאַנצן אומגערעכט, ווען זי האָט זיך ביי אים געבעטן, ער זאָל ניט קומען מער צו איר און אַז ער זאָל זי איבערהויפּט אויסמיידן.

— זי איז גערעכט, גערעכט, — האָט ער געהאַלטן אין איין איבער־חזר׳ן. — דאָס קאָן ניט און וועט ניט פירן צו קיין צוועק, איך מוז זיך אָפּזאָגן פון איר און זי פאַרגעסן, פאַר־געסן, גלייך ווי זי וואָלט אינגאַנצן ניט עקזיסטירט פאַר מיר.

אָבער דער דאָזיקער באַשלוס האָט ניט לאַנג אָנגעהאַלטן. שוין אין די נעקסטע שטונדן האָט ער ווידער פאַר־נעמען אַן אַלץ, וואָס עס האָט זיך אָפּ־געשפּילט אַרום אים. ער האָט פאַר־נאַכלעסיקט אַפילו זיינע מיליטערישע פליכטן, האָט אויסגעמידן די מענשן אין הויף, און ער האָט געטראַכט נאָר וועגן חנה׳לען.

אַזוי לאַנג ווי די זון האָט געשיינט, איז זיין באַשלוס ניט מער צו גיין אין דער אידישער געטאָ, געווען אַ פעלן עפּעסער. קוים אָבער איז צו־געפאַלן די טונטלקייט, האָט עס אים, ווי מיט אַ מאַגנעט, אָנגעפאַנגען צו ציען אַהין, — ווי זי געפינט זיך.

(ווייטערעס קומט)

אידישע נייעס פון יענער זייט ים

באַנדיט שיסט אַ אידישע פרוי, אירע קינדער ווערן משונע

פון בריסק מעלדעט מען וועגן פאָל־גענדן שוידערלאַכן פאַל :

די טעג האָט דיי קרימינאַל־פּאָליציי באַקומען אַ טעלעגראַם וועגן אַ דרייסטן רויב־אָנפאַל, וועלכער איז דאָרט אויסגעפירט געווארן אויף דער וויינוינונג פון לוינינעצער אידישן סוחר הורש קאַפּלאַנסקי.

אין מיטן העלן טאָג, ווען אין שטוב האָבן זיך בלויז געפונען קאַפּלאַנסקיס קינדער, האָט זיך אין דער וויינוינונג אריינגערייסן אַ באַוואַפנטער און פאַר־מאַסקירטער באַנדיט. וועלכער האָט געבונדן אַלע קינדער און האָט אָנגעהויב־בען אויפשווייסן די פאַנצערקאַסע, אין וועלכער עס האָט זיך געפונען אַ גרע־סערע סומע געלט.

אין מיטן דער אַרבעט איז אין שטוב פּלוצלונג אַריינגעקומען קאַפּלאַנסקי׳ס פרוי בלכה. דערזעענדיק די אַריינגע־דרונגענע אין דער אַרבעט, אין איר שלאָפ־צי־מער. אָבער די דינערשאַפט, סאַלדאַ־טן, באַאַמטע און אָפיצערן זיינען שוין געווען אויף זייערע פּאָסטן און זיי האָבן געטאָן זייערע אַרבעטן.

עמעריך איז אַריין אין הויף כמעט אומבאַמערקטערהייד, אַפילו דער סאַל־דאַט, וואָס האָט געהאַלטן וואַך ביי דעם גרויסן טויער, האָט ניט געוואוסט ווער ער איז. דער אייגעניער, וועל־כע האָט מאַנס באַלד דערקענט און איז אים אָנטקעגן געגאַנגען אין גע־וואָן — אַרגוס.

נאָך דעם קאַרנינוואַל אַוונט אין פאַר־לאָף איז אַרגוס ניט געגאַנגען שלאָפן ווי די אַנדערע. ער האָט געוואַרט אויף דעם פּרינץ, ווייל פון אַלע אין פאַר־לאָף, איז ער, אויסער גראַף האַטוואַ־ני, געווען דער אייניציקער, וואָס האָט געוואוסט וואו דער פּרינץ געפינט זיך. ער האָט געוואָלט אים דאָס לאָזן ווי־סען, ער האָט געוואָלט אַז עמעריך זאָל זעען, אַז פאַר אַרגוסן איז ניט פאַר־ראַן קיין סוד. דערפאַר האָט ער גע־וואַרט — און ווען ער האָט דערזעען דעם פּרינץ, איז ער אים אָנטקעגן געגאַנגען מיט אַ שפּאַטשן שמייכל אויף זיינע ליפּן.

— אַ גוטער מאָרגן דיר, דורכלויכ־טיקער פּרינץ ! — האָט ער אויף זיין פאַלשן און פאַרשטעלטן אופן אויס־גערופן מיט געלעכטער. — פון וואָ־נען קומט אייער האַהייט אַזוי פרי ?

— דאָס דאַרף דיך אַמווייניקסטן אינטערעסירן — האָט דער פּרינץ, וועלכער האָט קיין ז

אין פלאַנטער פון לעבן . . .

א העכסט שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם מאָדערנעם אידישן לעבן אין אַמעריקע

פון מ. ס.

(פאָרזעצונג)

אין הויז, ביי זיך אין דער היים, אין פוי. נאָרבער אין די דאָזיקע טעג געווען אַזוי ווי א פרעמדער. ער פלעגט אהיים קומען בלויז ווען עס אין שוין געווען זייער שפּעט, און אויעקגיין פלעגט ער זייער פרי, אַזוי אַז קיינער האָט ביי אים ניט געקאָנט דערזען, וואָס אים קומט פאַר, וואָס ביי אים טוט אים קומט פאַר, וואָס ביי אים טוט זיך. אפילו אין די אויגן. ווען ער איז שוין געווען אין דער היים, פלעגט ער זיך פאַרשפּאַרן ביי זיך אין צימער און אַרומגיין שטומען לאַנג אַראָפּ און אַרויף, איבער דער לענג פונם צימער.

א פאַר מאָל האָט זיין ווייב מאַמאַ רא, געפרואווט ריידן צו אים. זי איז געווען א פשוט'ע פרוי, א געטריי, אַן איבערגעגעבענע און דעם מאַן אירן האָט זי ליב געהאַט פשוט, געטריי, אַזוי ווי א פשוט'ע אידישע טאָכטער האָט געוויינלאַך ליב איר מאַן. זי איז געווען גרייט אויסצוהאַלטן אים איר גאַנצע לעבן און צערטלאַכקייט, אָבער ער האָט איר ליבע און צערטלאַכקייט ניט פאַר לאַנגע. ניט באַדאַרפט, און אויף אַן אידעלן וועג. ער האָט פון דעם אַלע דעם מאַן אירן געגעבן צו פילן. "איך בין ניט געזונט" — האָט ער גע'טענט'ט צו איר, לאָז מיך אַליין, לאָז מיך צופרידן".

א פאַר מאָל האָט ער זיך באַגעגנט מיט זיין טאָכטער לוסי. די באַגעגעניש איז פאַרגעקומען פלוצים. אומדערוואַרטעט, אין קאָרידאָר. אָדער אויף די טרעפּ פון זיין הויז. צומאָל האָבן זיי זיך אָנגעקוקט לאַנג און דורכדרינגענדיק. אַזוי ווי איינער וואָלט געוואָלט דערגיין דעם סוד וואָס דער צווייטער באַהאַלט. צו מאָל האָבן זיי זיך אָנגעקוקט אַזוי ווי צוויי פרעמדע מענשן, וועלכע האָבן זיך ערקענט וואו, ערגעץ אַמאָל באַגעגנט, און האָבן זיך איצט נים דערמאָנען וועגן און וואו זיי האָבן זיך געזען. זיי האָבן ניט געדערט צוויי ווערן... וועט עס דען ניט דאָס זיין די טאָכטער ווייסט עפּעס וועגן אים די טאָכטער ווייסט עפּעס וועגן אים קוקט אויף אים מיט עקל. די טאָכטער, ווידער, מיינענדיק, אַז דער פאָטער וועט באַלד עפענען אויף איר א מייל און וועט פאָדערן א חשבון, וואו זי האָלט זיך אויף שפּעט ביינאַכט אין דער לעצטער צייט. זי האָט ניט געהאַט קיין באַגריף, אַז דער פאָטער האָט ניט געהאַט די מינדסטע אָנונג פון דעם וואָס וואָס עס איז פאָרגעקומען צווישן דער, האָט זיך געפאַלטערט צו אַנטשלאָפן פון וועדן אין האָט קיין אויג ניט געקאָנט צו געפאַלן. דער מיליאָר איז געווען אַן אידעלן, וועג האָט אים אירע גרויע צעשראָקענע אויגן. מיט אירע דינע, ציטערנדיקע ליפּן, מיט אירע אויסגעשטרעקטע בלייכע הענט, אַזוי ווי אין א בעבעק. נאָט, נאָט, ווי האָט ער געהאַט קאָנט דאַמאָלס זיין אַזוי מערדעריש, אַזוי האַרצלאָז, ניט צוצוהערן זיך צו שראָקן פאַר דעם אויסגאַנג פון דעם טרייער. עס האָט אים ניט געאַרט די שטראָף, אויב ער וואָלט אַזאַ באַקומען. ביי זיך אין האַרצן האָט ער זיך באַטראַכט אַלס שולדיק, און אין געווען גרייט נוט צו מאַכן זיין פאַרברעכן און הייליגאַוואַשן זיך פון אַלע זיינע זינד. ער האָט זיך אָבער געשראָקן צוצוגעבן זיין זינד אָפן. פאַר אַלע מענשן. ער האָט געוואוסט וויפיל שאַנדע דאָס וואָלט געמאַכט ביי זיינע זיין פאַמיליע... זיין ווייב און זיינע קינדער...

אָבער ווי וועט ער קאָנען אַלץ שטיקען אין זיך? ווי וועט ער קאָנען ווייטער ליגנערן און בלאָזן? ער קאָן זיין פאַלש אין פאַרשטעלט. ווען ער רעדט מיט זיין לאַיער. ער איז אַפילו גרייט צו שווערן אַלץ. ווען ער וועט לייגן זיין האַנט אויף דער ביבל אין געריכט. ער האָט גענוג מוט צו זאָגן לינן דעם ריכטער אין די אויגן. נאָר פאַר אין פערזאָן האָט ער מורא געהאַט. נאָר פאַר אין. פאַר אויגן האָט ער זיך געשראָקן. — פאַר דער פלעמער אויגן.

ווי וועט ער איר קאָנען זאָגן אין די אויגן, אַז זי לינגט, אַז זי באַשולדיקט אים אומזיסט?

ווי וועט ער קאָנען רואיק שטיין דערביי און זען ווי דאָס אָרימע, אומשולדיקע קינד, וועט זיך באַניסן מיט אירע טרערן... וועט עס דען ניט הייסן אַז ער בריינגט אַן איבעקן שאַנד פלעק אויף איר, אַז ער שטופּט זי אַליין אַריין דעם טיפסטן, שטיינערנסטן אָפּגרונד?

ווען ס'איז געקומען די נאַכט איר דער עס האָט געדאַרפט פאַרקומען די פריוואַטע דערענונג, וואָס זיין לאַיער האָט פאַר אים מיט דער הילף פון "פול" אַראַנזשירט, איז מר. נאָרבער ניט געשלאָפן. ער האָט טדי גאַנצע נאַכט זיך געדרייט פון איין זייט אויף דער אַנדער, דער, האָט זיך געפאַלטערט צו אַנטשלאָפן פון ווערן מיט האָט קיין אויג ניט געקאָנט צומאַכן. דער מיליאָר איז געשאַנען פאַר אים, מיט אירע גרויע צעשראָקענע אויגן. מיט אירע דינע, ציטערנדיקע ליפּן, מיט אירע אויסגעשטרעקטע בלייכע הענט, אַזוי ווי אין א בעבעק. נאָט, נאָט, ווי האָט ער געקאָנט דאַמאָלס זיין אַזוי מערדעריש, אַזוי האַרצלאָז, ניט צוצוהערן זיך צו

לשנה טובה קאַרדס:

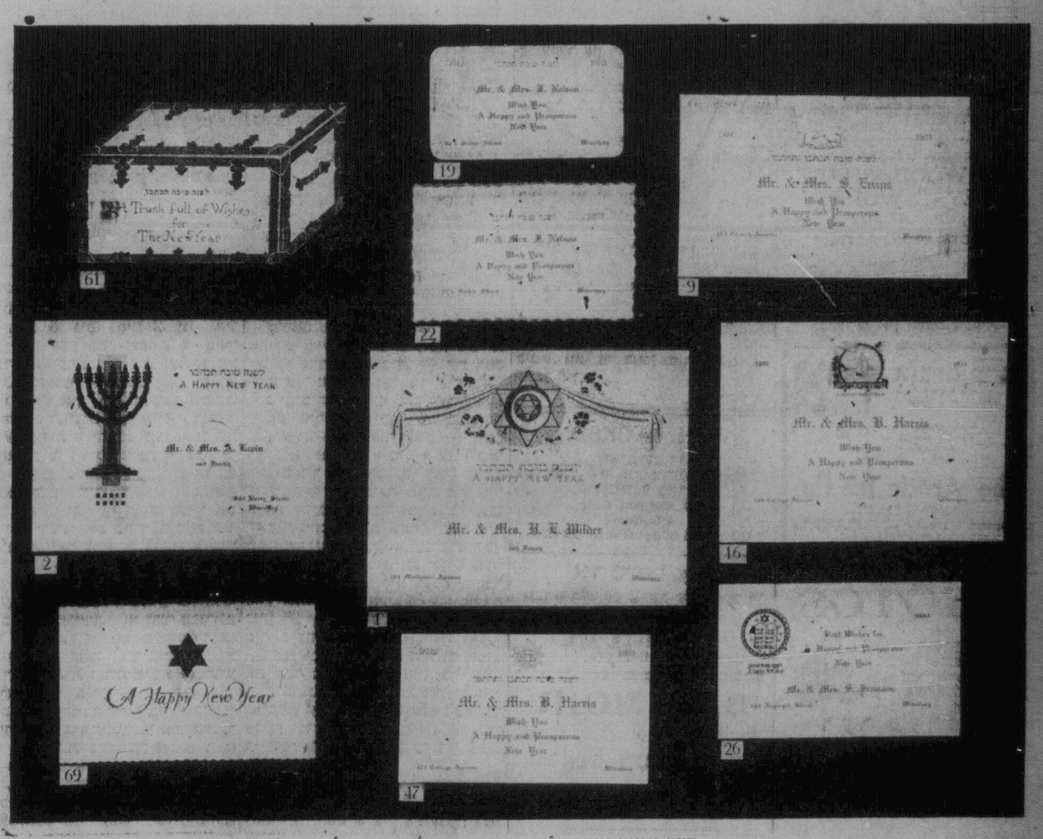

דאָס זיינען נאָר עטלאַכע פון די צענדליקער סטיילס

מיר האָבן דעם שענסטן אויסוואָל אין שטאָט. ניט אריין אייער באַשטעלונג איצט — לאָזט עס ניט איבער אויף דער לעצטער מינוט. טעלעפאָנירט אונז אָפּ און מיר וועלן צו אייך צושיקן אונזערע סעמפּלס, אָדער קומט צו אין אונזער אָפּיס און מאַכט אייער אויסוואָל

"דאָס אידישע וואָרט"

165 Selkirk Ave. Phones 52 213-55 409

לשמוע אל הרנה ואל התפלה

אויף א וואונדערלאַך שיינעם אופן צוגעגרייט און סטיליזירט פאַר דער תלמוד תורה שול, פון

מנגן בנימין בראַנשטיין

אויף די קומענדיקע ימים נוראים, מיט דער העפלאַכער מיטווירקונג פון

מנגן מ. דזשיקאָב

אלס דיריגענט פון דעם גוט איינגעשטודירטן כאָר יערע קאָנסאָזיצע — א מוסטערהאַפטער פירוש אויף אונזערע מיט'ן צער פון דורות דורכגעוועבטע תפלות, אין נוסח און אין גייסט פון אונזער טראַדיציע.

קומט און לעבט דורך אן אמת'ן ענג יום טוב, אין אן אטמאָספערע פון קרושה און נעהויבענער שטימונג

טיקעטס צו באַקומען אין אָפּיס פון דער תלמוד תורה, קאָרנער משאַרלס און פּלאָרא.

שול קאָמיטעט פון תלמוד תורה

Classified Section קלאַסיפייד סעקשאָן

ספּעציעלע פריזן פאַר אַרווערטיזינג אין דער קלאַסיפיצירטער אָפּטיילונג:

איין מאָל, 5ס. פּער אַנייט לייַן	3 מאָנאַטן, $2.15 אַנייט לייַן
פאַר א וואָר, 20ס. " "	6 מאָנאַטן, $4.00 " "
פאַר א מאָנאַט, 75ס. " "	פאַר 1 יאָר, $7.50 " "

:.: צו פאַרקויפן :.:
FOR SALE

א 7 רום הויז, פולי מאָדערן, אויך פינישינג, סליפינג באַלקאָני, שיינע, ליכטיקע צימערן, גאַראַדזש פאַר צוויי קאַרס, מיט א גרויסן לאָט, אין די שענסטע גאַסן פון דער נאָרט ענד, ניט דער גרעסטער סנעף פון הייניטיקן יאָר. מיר זיינען מענערזשערס פון 14 אַפּאַרטמענטס. די שענסטע און ביליקסטע סוויטס קאָנט איר קריגן ביי אינז. ווען איר דאַרפט א סוויט אָדער א הויז צו רענטן, זעט זיך מיט אונז וואָס שנעלער.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 761 55 אָדער 53 807

פאַר באַלדיקן פאַרקויף און באַזיץ א 6 רום פולי מאָדערן הויז אויף 357 אבערדין עווע. טעלעפאָנירט 54.792 אָנגענומען זאָלן זיך ניט וועגן.

צו פאַרקויפן א 6 רום הויז, פולי מאָדערן, אין פוירסט קלאַס קאָנדיציאָן, זיך וועגן אין 148 אלפּערד עווענוי אויסט פון מיין סטריט.

בעשעפט געלעגנהייטן

גראָסערי און קאָנפעקשאָנערי, סט. באַ־ניפיס, פיקסטשורס $250. סטאָק $800, אומקאָסט $800 מאָנאַטס, רענט $30 אינשליסלדיק 5 לייוויג רומס. פולי מאָדערן.

W. J. SCHADEK & CO. LTD.
311 McIntyre Blk., Ph. 22 782

שטעלע פאַרלאַנגט
SITUATION WANTED

א געוועזענער פריצייפאַל אין א העב־רייאישער שול אין איירעפּע (סינגל). האָט רעפערענס. זוכט א שטעלע אלס לערער. זיך וועגן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 7002.

א אידישע מיידל מיט פיל יאָריקער דערפאַרונג אין הויז אַרבעט, זוכט א זישאַב. זיך וועגן צו מ. א. גרעי, טעלעפאָן 28 527.

אַרבעטער פאַרלאַנגט
HELP WANTED

פאַרלאַנגט א לערער אין א קאָנטרי צו לערנען העברייאיש און אידיש מיט קינדער אין איין פאַמיליע. לערער האָט מעגלאַכקייט צו זיין אין הייס־סקול, בלויז איינער וואָס רעדט ענגליש זאָל זיך וועגן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 6546.

פאַרלאַנגט א מיידל פאַר א קאָנטרי סטאָר. עקספּיריענס ניט נויטיק. זיך וועגן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס נומער 6537.

:.: פערזענלאַכעס :.:
PERSONAL

היים און אָפּיס פאַרניטשור פאַרלאַנגט
פאַר מזומן געלט.
KILSHAW'S
Auctioneers
Canada Bldg. Phone 29 040

מאָטאָר טוריסטן
מיר מאַכן פאַרבינדונגען צווישן מאָ־טאָריסטן און פאַסאַזשירן, אויף א שער עקספּענס באַזיס. באַראַטונג פריי.
Auto Transportation Bureau
382 Donald St. Phone 86 139

GIBBONS UPHOLSTERY & METAL WORKS
צוזאַמענשטויס אַרבעט א ספּעשעלטי עקספּערט אַרבעט
ראַדיאַיטערס, באַרי אַרבעט, מאַפּס, אַפּאַלסטערי
144-6 Fort St., cor. York
Phone 22 667

שדכנים ביורא

לייַדיס און דזשענטלמען פון יערן עלטער און קלאַס, איינציק סיט געלט אין היימען, נאָר זיי זיינען איינגאַנג פריינט מע ערנסטאַפטע שידוכים אַראַנזשירט. שפּרייזן נעמיס. זייער קליינע שדכנות געלט. קומט אָדער שרייבט — די מעטראָזשיר, רום 2, 382 דאַנאַר סט., 4 טירן פון נאָרט דיים עוועניו.

מעדיצינישער מאַסאַזש
מרס. ה. ערעליכמאַוויי, פּראָפעסיאָנעלע מאַסאַזשיסטן, אויסגעלערנטער דערפאַרונג אין באַהאַנדלונג פאַרלייגונס און אַלע פאָרמעס פון רומאַטיזם.
838 SOMERSET BLOCK
Ph. 88 066 Res. 56 766

CAMPBELL BROS.
MARBLE & GRANITE CO.
מיר ספּעשיאַליזירן זיך אין מאַכן פאַר־שיידענע אידישע מצבות — זעט אונ־זער אויסשטעלונג אידיער איר באַ־שטעלט ערגעץ אַנדערש. אונזערע פּרייזן זיינען זייער נידעריק.
90 Hespeler Ave., Phone 501 495

אינשורענס
די עלטסטע און ראיעלסטע לעבנס פייער און אַוטאָמאָביל קאָמפּאַניס
ריל עסטייט
שנעלע, אַרענטלאַכע באַהאַנדלונג פאַר קויפער און פאַרקויפער. מאָרטגע־דזשעס און לאָאַנס אונזער ספּעציאַליטעט
שיפּס קאַרטן און געלט שיקונג
דורך "באַלטיק אַפּעריקאַ לייַן"
נעשעפט געלעגנהייטן
דער גרעסטער אויסוואָל פון גוטע נע־שעפטן אין שטאָט און אין קאַנטרי. עס וועט זיך אייך באַצאָלן זעהן
ת. פערלמאַן און נ. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
874 Main St. Phone 51 000

:.: צו פאַרענטן :.:
FOR RENT

צו פאַרענטן א סוויט פון 5 גרויסע רומס 2טן פלאָר, ניי דעקאָרירט, הייס־סע וואַסער אימער, סקרין דערגאַנדע, סטים באַהייצונג, $40 א מאָנאַט, קאָן מוסן סעפּטעמבער 1טן. 390 סעל־פּירק עווע. טעלעפאָן 56.061.

צו פאַרענטן 3 און 4 רום סוויטס, אויף פלאָרס, עלעקטריק סטאָוס, אין אוראָרא בלאָק, 567 סעלקירק עוו. ביי־ליקע רענט. טעלעפאָן 55.488.

צו פאַרענטן 2 רומס, פּאַסיק פאַר א יונג פּאָר־פאַלק, פאַר א יונגמאַן אָדער א מיידל. ווענדן אין 326 קאַטעדראַל.

סוויט צו פאַרענטן
ראָמאַנאַ קאָורט, 269 פּריטשאַרד עוו. 3 רומס און באַד אין מאָדערנעם בלאָק, עלעקטריק רענדזס, $32 ביז $41 א מאָנאַט. קאָן אַריינמופן דעם 1טן אָק־טאָבער. זיך וועגן צום קערטייקער.
RAMONA COURT
269 PRITCHARD AVE.

צו פאַרענטן א גרויסע געפּוירנישטע רום ביי א קאָפּל אָן קינדער. פּאַסיק פאַר א סינגל מאַן אָדער פאַר צוויי פרעזאָן. וועגן אין סוויט 33 מאָקריי אַפּאַרטמענטס, קאָר. טשאַרלס. זיך נאָכפרעגן צווישן 6 און 10 אָוונט.

צו פאַרענטן צוויי אָדער דריי רומס מיט אַלע באַקוועמלאַכקייטן, זיך וועגן מאָהר זיין זייער מיט ק"ן טעמס. דזשאַנס עוועניו.

צו פאַרענטן א 5 רום סעמי מאָדערן הויז, זיך וועגן צו
MISS PATTERSON
465 Flora Ave. Winnipeg

אין שטאָט, אין די ביטשעס און אויף אַלע הייוועס
אויב איר דאַרפט איבערמופן, אָדער וועלכע ס'איז טראַנספּאָר אַרבעט טעלעפאָנירט צו
סימקינס טראַנספּאָר, 52 540
איר וועט זיין זייער צופרידן:
אַדרעס ביי אונז איינע
האַלץ
די בעסטע האַלץ צו ביליקע פּרייזן
Simkin's Transfer
456 Stella Ave. Ph. 52 540

$81.00 $81.00
שפּאָרט געלט

אויב איר ווילט שפּאָרן געלט, קויפט א ביכל פאַר צוויי דאָלאַר און איר וועט איינשפּאָרן איין־אַנ־אַכציק דאָלאַר, קוויפּנריק סחורה פון די פירמעס וועלכע ווערן דאָרט אָנגעוויזן.

איר באַקומט א גאַראַנטיע פאַר אייער געלט פון אונזערע פאַרטרע־טער, אין פאַל איר וועט ניט אייג־נען דעם מינימום פון צוויי דאָלאַר.

אַרויסגעגעבן פון דער אידישער פאָלקשול געזעלשאַפט, בילדונג קאָמיטעט.

נ. ב.: אַלע וואָס זוכן א מעגלאַכ־קייט צו פאַרדינען פון צוויי ביז פינף דאָלאַר א טאָג, זיינען געבעטן זיך וועגן פּערזענלאַך אָדער טע־לעפאָניש.

585 סט. דזשאַנס עוועניו
טעלעפאָן 56 910

צו וואָס אייפערזוכט קאָן דערפירן

— נייַן, נייַן! — האָט ער אויס־געשריען, — מ'דאַרף ניט אַפּלייגן.

מרס. שפּאַרגעל ווידער, איז געווא־רן רויט אין בייז אין צערחיצו:

— וואָטשע מין? — האָט זי גענו־מען שרייען מיט ווילדע קולות, — איך קאָן ניט פאַרענדן קיין צייט אומזיסט.

— מיסטס דאָ איז ניט קיין מאַרק

— האָט א קלוירק צו איר געזאָגט, — רעדט שטילער אביסל.

— קען זי קומען מאָרגן? — האָט לאַיער זייער געפרעגט.

— נייַן זי קאָן ניט קומען מאָרגן, — האָט די פרוי זיך אַלץ גע"בעס'ט.

— קאָן זי קומען איבערמאָרגן?

— נייַן, זי קאָן ניט קומען איבער־מאָרגן.

— נייַן? — האָט לאַיער זייער גע־שמייכלט. — ווי אַזוי זשע ווילט איר דורכפירן אין אַנקלאַגע?

מרס. שפּאַרגעל איז געווארן רויט און אַלערליי קאַליר.

(ווייטערעס קומט)

מיט אַמאָל איז זיין האַרץ געבליבן פאַר שרעק. מרס. סעלמאַ שפּאַנעל האָט זיך באַוויזן. זי איז געווען פאַרפּוצט אַזוי זי וואָלט געקומען ניט אין געריכט נאָר אויף א התונה. זי האָט געטראָגן א משונה'דיק בלייט קלייד בין אַלערליי אַ שונה'דיק בלייט קלייד בין אַלערליי אַ גרויסע העט מיט רויז געפאַרבטע פעדערן. איר פּנים אַליין איז אויך געווען אויסגעשמירט מיט אַלערליי פאַרבן. אַזוי ווי א צירק קלאָון. די אַנווענדע אין ריכטערס קאַבינעט האָבן זיך קוים צוריקגעהאַלטן פון לאַכן.

—וועל וואו איז אייער קלעגערן? — האָט לאַיער זייד ד געפרעגט.

מאַראַם שפּאַרגעל האָט אויף דעם לאַיער א קוק געטאָן מיט אין אָנ־אַזוי ווי עס וואָלט איר גאַרנים אָנגע־שטאַנען צו ריידן מיט אים. דערנאָך האָט זי אַרויסגעשאָסן.

— וואָס דאַרפט איר די קלעגערן וואָס? און מיר גלויבט איר ניט?

די מענשן אין זאַל האָבן זיך אויבער־געשמייכלט. אַפילו מרי גאַרבערן, וועל־כער איז געווען אין א געדריקטער שטי־מונג, האָט אויך דערפיל ווי עס קריי־זעלט זיך א שמייכל אויף זיינע ליפּן.

— לויט דעם געזעץ — האָט דער ריכטער צו איר געזאָגט — מוז די אָנקלעגערן אַליין דאָ זיין און אויפסטע־טען קענן דעם אָנגעקלאָגטן.

— און ווי איז — האָט גע'טענט'ט מרס. שפּאַרגעל, אַז זי קאָן ניט קומען?

— זי קאָן ניט קומען? — האָט לאַיער זייד געלאָכט — פאַר וואָס קאָן זי ניט קומען?

— ווייל דער קאָפּ טוט איר ווי! —

— האָט מרס. שפּאַרגעל געענטפערט טראַגיש, בעת אירע אויגן האָבן געשאָ־סען מיט פייער.

— אויב אַזוי וועלן מיר די הערונג אָפּלייגן, — האָט דער ריכטער קאַלט־בלוטיק געזאָגט.

וואָלף גאַרבער איז בלייך געוואָרן. ער האָט ניט געוואָלט דאָס זאָל זיך ווייטער פאַרציען. ער האָט געוואָלט וואָס גיכער איבערקומען, און וואָס עס וועט זיין, זאָל זיין!

דער גרויסער נאַפּאָלעאָן האָט אַמאָל געזאָגט: אין יעדער זאַך, אין יעדער געשעעניש — זוך די פרוי. אָבער אויב דאָס ווערטל האָט בכלל א באַדייטונג אין לעבן, אין דאָן שוין אַוואָדע וואו אייפערזוכט פאַר'גנב'עט זיך. דאָרט מוז שוין א פרוי זיין אין דערמיט. און אַט אַזאַ געשיכטע וועלן מיר איצט דער ציילן פאַר אונזערע לעזער, עס זיינען געקומען קיין אַמעריקע צוויי חברים פון דער אַלטער היים, וואו זיי זיינען אויפגעוואַקסן אין איין גאַס, געלערנט אין איין חדר און טאַקע ביי דעם זעלבן מלמד.

אין דאָ, אין אַמעריקע, פלעגן זיי שטאַלצירן מיט זייער חבר'שאַפט. עס איז געווען א ליבע, וואָס איז ניט אָפּ־הייניק אין צייט און אָרט. און זיי האָבן זיך ניט געעקנט פאַרשעלן אַפּי־לו א צווייטן זיי זאָל פאַרקומען א רוגז.

אָבער דאָס וואָס זיי האָבן זיך ניט פאַרגעשטעלט איז געקומען. א פרוי, דער, האָט זיך געפאַלטערט צו אַנטשלאָ־פן ווערן און האָט קיין אויג ניט גע־קאָנט צומאַכן. דער מיליאָר איז גע־ענדלאַך פון אים אַנטלאָפן און ווי אין קרייזדער האָט זי, אין יענעם אופן אָפּ־געפירט אהיים. זי האָט פון דעם אַלע מען ניט געוואוסט, נאָר אַזוי ווי יענער גנב האָט זי געפיינט, אַז איר אויפ־פירונג איז אויסגעקריצט אויף איר שטערן...

א פאַר מאָל האָט זיין ווייב מאַמאַ־רא, געפרואווט ריידן צו אים. זי איז געווען א פשוט'ע פרוי, א געטריי, אַן איבערגעגעבענע און דעם מאַן אירן האָט זי ליב געהאַט פשוט, געטריי, אַזוי ווי א פשוט'ע אידישע טאָכטער האָט געוויינלאַך ליב איר מאַן. זי איז געווען גרייט אויסצוהאַלטן אים איר גאַנצע לעבן און צערטלאַכקייט, אָבער ער האָט איר ליבע און צערטלאַכקייט ניט פאַר־לאַנגט.

ניט אויף אַן אידעלן וועג. ער האָט אויך דעם אַלע דעם מאַן אירן געגעבן פון דער לעבן, געלערנט אין איין חדר און מיט דער זעלבער מלמד.

מר. ק. איז פאַרקערט, געווען א פריי־לאַכער מענש, איינער וואָס האָט ליב א טאַנץ צו טאָן, שפּרינגען און הוליען. ניט קוקנדיק דערויף, וואָס זיי זיינען געווען אַזוי פאַרשיידן אין זייערע כאַ־ראַקטערן, האָבן זיי אָבער ליב געהאַט איינער דעם אַנדערנס געזעלשאַפט, און זיי־ער פריינטשאַפט איז געווען שטאַרק.

מר. ב. איז אַלעמאָל געווען איינזאַם און עס האָט זיך אים אָנגעהויבן צו בייגקען נאָך א וואַרימער היים, וואו ער זאָל האָבן א פריינט מיט וועמען ער זאָל קאָנען פאַרברייגען. האָט ער אָנ־געהויבן צו זוכן א מיידל אויף א שטי־לע ווי ער, אַזאַ וואָס זאָל אים פאַר־שטיין און מיטפילן, און אַזאַ איינע האָט ער טאַקע געפונען. נאַטירלאַך, אַז ער איז געווען איבערגליקלאַך.

האָט ער איינגעלאַדן זיין חבר און פריינט צו גיין אָנקוקן זיין כלה און יע־נער איז טאַקע געקומען. האָט זיך באַ־קענט מיט דער כלה און זי איז אים זייער געפעלן געוואָרן.

ניט געפעלן געוואָרן איז אָבער די באַקאַנטשאַפט מר. ב.'ן. ער איז גע־וואָרן אַביסל אייפערזוכטיק און האָט צוגעשוויגן. ער האָט זיך געשעמט וואָס ער איז זיין פריינט חושד.

נאָך דער חתונה פלעגן זיין חבר קו־מען אים באַזוכן עטלאַכע מאָל אָבער ער איז שוין ניט געווען אַזוי גערן אים צו זעען אַזויפיל מאָל אין הויז.

אַזוי ווי עס איז ניט געווען קיין גרונד צו פאַרדעכטיקן האָט דער בחור ניט געוואָגט צו זאָגן א וואָרט.

מיט דער צייט איז אָבער די פריינט־שאַפט צווישן זיין פרוי און זיין חבר געוואָרן שטאַרקער, און דאָס האָט גע־רוירט זיין רו. ער האָט דערשטיקט זיי־נע געפילן און געשווינגן. ער האָט בשום אופן ניט געפונען קיין וועגטער צו מאַכן זיין חבר אַן אויסרייד.

איינמאָל איז ער געגאַנגען אויף א צענטראַלער גאַס ביי זיך אין שטאָט און האָט אָנגעטראָפן זיין חבר שפּאַצירן מיט זיין פרוי. ער האָט זיי ניט גע־וואָלט אָפּשטעלן אין מיטן גאַס און ער האָט זיי נאָכגעשפּאַנירט. פון אַנפאַנג האָבן זיי אים ניט באַמערקט. אָבער ענדלאַך האָט זיך די פרוי אומגעקוקט און דערזען, אַז איר מאַן גייט איר נאָך פוס־טריט. זי האָט זיך פאַרוויטלט און איז צוגעגאַנגען צו אים. אויף זיין בלאַס פּנים האָט זי באַמערקט, אַז דער כעס ברענט אין אים און זי האָט שוין געוואוסט פאַרוואָס. זי האָט אָנגעפאַנ־גען צו ריידן צו אים, אָבער ער האָט איר ניט געוואָלט ענטפערן, און האָט זי פאַרלאָזן אין גאַס מיט פאַראַכטונג.

ווען זיי זיינען זיך צוגעוויסענעמען אין דער היים, איז ער אַרומגעגאַנגען ווי א צעמישטער. ער האָט מיט שטאַרקע אויגן געקוקט אויף מענשן, און ווען מען האָט געדערט צו אים, האָט ער ניט געענטפערט. זי האָט זיך מיט אים ניט געקענט צוזאַמענריידן. אויסער דעם האָט איר שטאָלץ ניט דערלאָזט אַז זי זאָל זיך דערניידריקן צו אים.

ענדלאַך אָבער האָט זי מער ניט גע־קענט אויסהאַלטן. זי האָט געמיינט אַז איר האַרץ וועט אויס צער צעפּלאַצט ווערן. האָט זי גענומען ריידן, אָבער ער האָט אַלץ אונטערגעברומט ווי א ווילד־דע חיה. זי האָט אים געוואָלט דערציילן פאַרוואָס זי איז געגאַנגען מיט זיין חבר אָבער ער האָט ניט געענטפערט. צוליעט האָט ער אויפגעפאַנגען אויף דעם אַלע דעם אויסגאַנג פון דעם טרייער. עס האָט אים ניט געאַרט די שטראָף, אויב ער וואָלט אַזאַ באַקומען. ביי זיך אין האַרצן האָט ער זיך באַ־טראַכט אַלס שולדיק, און אין געווען גרייט נוט צו מאַכן זיין פאַרברעכן און הייליגאַוואַשן זיך פון אַלע זיינע זינד. ער האָט זיך אָבער געשראָקן צוצוגעבן זיין זינד אָפן. פאַר אַלע מענשן. ער האָט געוואוסט וויפיל שאַנדע דאָס וואָלט געמאַכט ביי זיינע זיין פאַמיליע... זיין ווייב און זיינע קינדער...

אָבער ווי וועט ער קאָנען אַלץ שטי־קען אין זיך? ווי וועט ער קאָנען ווייַ־טער לייגנערן און בלאָזן? ער קאָן זיין פאַלש אין פאַרשטעלט. ווען ער רעדט מיט זיין לאַיער. ער איז אַפילו גרייט צו שווערן אַלץ. ווען ער וועט לייגן זיין האַנט אויף דער ביבל אין געריכט. ער האָט גענוג מוט צו זאָגן לינן דעם ריכטער אין די אויגן. נאָר פאַר אין פערזאָן האָט ער מורא געהאַט. נאָר פאַר אין. פאַר אויגן האָט ער זיך גע־שראָקן. — פאַר דער פלעמער אויגן.

ווי וועט ער איר קאָנען זאָגן אין די אויגן, אַז זי לינגט, אַז זי באַשולדיקט אים אומזיסט?

ווי וועט ער קאָנען רואיק שטיין דערביי און זען ווי דאָס אָרימע, אומ־שולדיקע קינד, וועט זיך באַניסן מיט אירע טרערן... וועט עס דען ניט הייסן אַז ער בריינגט אַן איבעקן שאַנד פלעק אויף איר, אַז ער שטופּט זי אַליין אַריין דעם טיפסטן, שטיינערנסטן אָפּגרונד?

ווען ס'איז געקומען די נאַכט איר דער עס האָט געדאַרפט פאַרקומען די פריוואַטע דערענונג, וואָס זיין לאַיער האָט פאַר אים מיט דער הילף פון "פול" אַראַנזשירט, איז מר. נאָרבער ניט גע־שלאָפן. ער האָט טדי גאַנצע נאַכט זיך געדרייט פון איין זייט אויף דער אַנדער, דער, האָט זיך געפאַלטערט צו אַנטשלאָ־פן ווערן און האָט קיין אויג ניט גע־קאָנט צומאַכן. דער מיליאָר איז גע־ענדלאַך פון אים אַנטלאָפן און ווי אין קרייזדער האָט זי, אין יענעם אופן אָפּ־געפירט אהיים. זי האָט פון דעם אַלע מען ניט געוואוסט, נאָר אַזוי ווי יענער גנב האָט זי געפיינט, אַז איר אויפ־פירונג איז אויסגעקריצט אויף איר שטערן...

א פאַר מאָל האָט זיין ווייב מאַמאַ־רא, געפרואווט ריידן צו אים. זי איז געווען א פשוט'ע פרוי, א געטריי, אַן איבערגעגעבענע און דעם מאַן אירן האָט זי ליב געהאַט פשוט, געטריי, אַזוי ווי א פשוט'ע אידישע טאָכטער האָט געוויינלאַך ליב איר מאַן. זי איז געווען גרייט אויסצוהאַלטן אים איר גאַנצע לעבן און צערטלאַכקייט, אָבער ער האָט איר ליבע און צערטלאַכקייט ניט פאַר־לאַנגט.

אויף אַן אידעלן וועג. ער האָט אויך דעם אַלע דעם מאַן אירן געגעבן פון דער לעבן, געלערנט אין איין חדר און מיט דער זעלבער מלמד.

מר. ק. איז פאַרקערט, געווען א פריי־לאַכער מענש, איינער וואָס האָט ליב א טאַנץ צו טאָן, שפּרינגען און הוליען. ניט קוקנדיק דערויף, וואָס זיי זיינען געווען אַזוי פאַרשיידן אין זייערע כאַ־ראַקטערן, האָבן זיי אָבער ליב געהאַט איינער דעם אַנדערנס געזעלשאַפט, און זיי־ער פריינטשאַפט איז געווען שטאַרק.

מר. ב. איז אַלעמאָל געווען איינזאַם און עס האָט זיך אים אָנגעהויבן צו בייגקען נאָך א וואַרימער היים, וואו ער זאָל האָבן א פריינט מיט וועמען ער זאָל קאָנען פאַרברייגען. האָט ער אָנ־געהויבן צו זוכן א מיידל אויף א שטי־לע ווי ער, אַזאַ וואָס זאָל אים פאַר־שטיין און מיטפילן, און אַזאַ איינע האָט ער טאַקע געפונען. נאַטירלאַך, אַז ער איז געווען איבערגליקלאַך.

האָט ער איינגעלאַדן זיין חבר און פריינט צו גיין אָנקוקן זיין כלה און יע־נער איז טאַקע געקומען. האָט זיך באַ־קענט מיט דער כלה און זי איז אים זייער געפעלן געוואָרן.

ניט געפעלן געוואָרן איז אָבער די באַקאַנטשאַפט מר. ב.'ן. ער איז גע־וואָרן אַביסל אייפערזוכטיק און האָט צוגעשוויגן. ער האָט זיך געשעמט וואָס ער איז זיין פריינט חושד.

נאָך דער חתונה פלעגן זיין חבר קו־מען אים באַזוכן עטלאַכע מאָל אָבער ער איז שוין ניט געווען אַזוי גערן אים צו זעען אַזויפיל מאָל אין הויז.

אַזוי ווי עס איז ניט געווען קיין גרונד צו פאַרדעכטיקן האָט דער בחור